

Jankovic-Mes
klanica i prerada mesa

Lačarak, Železnička 40, Tel/Fax: 022/671-006
www.jankovic-mes.co.rs

PHILIP DUŠECI
NIJE VAŽNO GDE, VAŽNO JE NA ČEMU...

philip
Filipovic Co.

Jarački put bb
22000 Sremska Mitrovica
+381 22 624 665
www.duseciphilip.com

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina V • Broj 90 • 15. jul 2016. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

U Sremu je završena žetva pšenice na 58.560 hektara, postignut je prosečan prinos od 6,3 tone po hektaru i u silose i ambare smešteno 367.379 tona pšenice.

Prema podacima Sremske privredne komore, prinos je za 4,6 odsto manji nego prošle godine.

Sada se čeka zadovoljavajuća otkupna cena koja je trenutno prilično niska i kreće se od 13 do 15 dinara.

Strane 8 – 10.

U OVOM BROJU

OČEKIVANJA FRUŠKOGORSKIH POVRTARA

Paradajz „leti“ za Ameriku? Strana 2.

STANJE USEVA U SREMU

I na jesen dobri prinosi Strana 7.

POPINCI

Slama zlata vredna

Strana 11.

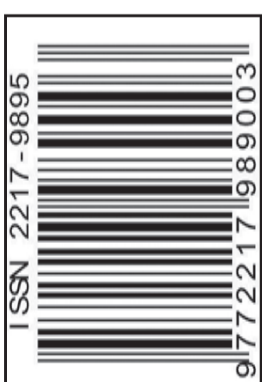
SMS MALI OGLASI
063/8526-021

ŠIROM SREMA

AKCIJE LOKALNIH SAMOUPRAVA

Kose ilegalno žito

Strana 3.

ИСС

ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА СЛУЖБА • Сремска Митровица •

Светог Димитрија 22

od 4.7. do 8.7. 2016.

produktna berza ad novi sad

"Produktna berza" AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

- ↓ Pad cene pšenice
- ✓ Stabilna cena soje
- ↓ Pad cena na svetskim berzama

BEOGRAD • UGOVORI SA SA PREDSTAVNICIMA 61 JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE

Revitalizacija 905 kilometara atarskih puteva

Potpisano i šest ugovora sa pet jedinica lokalne samouprave o finansiranju komasacije na površini od 12.652 hektara, u ukupnom iznosu nešto većem od 43 miliona dinara

U Beogradu su u utorak potpisani ugovori o korišćenju sredstava za uređenje poljskih puteva i komasacije sa predstavnicima 61 jedinice lokalne samouprave. Za uređenje poljskih puteva i komasaciju zemljišta obezbeđena su sredstva u ukupnom iznosu većem od 347 miliona dinara, budžetom Republike Srbije i odgovarajućom uredbom, a kako je izjavila ministarka poljoprivrede i zaštite životne sredine prof. dr Snežana Bogosavljević Bošković, ta sredstva će u potpunosti biti iskorišćena zahvaljujući potpisivanju ugovora.

- Ukupna vrednost ove investicije je 691,6 miliona dinara, a učešće Ministarstva je 304 miliona dinara i ovim sredstvima ćemo u narednih 120 dana urediti oko 905 kilometara poljskih puteva - kazala

Potpisivanje ugovora za predstavnicima lokalnih samouprava

je Bogosavljević Bošković, dodajući da će na revitalizaciji puteva biti angažovana domaća preduzeća.

Takođe, u utorak je potpisano i šest ugovora sa pet jedinica lokalne samouprave o finansiranju

komasacije na površini od 12.652 hektara, u ukupnom iznosu nešto većem od 43 miliona dinara.

- Uređenjem poljskih puteva biće omogućen lakši, bezbedniji i efikasniji transport poljoprivrednika, ali i poljoprivrednih proizvoda, što ima poseban značaj za transport voća i povrća. Realizacijom ovih ugovora direktno korist će imati više hiljada poljoprivrednika, jer će ove puteve koristiti za odlazak i dolazak do svog poljoprivrednog zemljišta - rekla je Bogosavljević Bošković.

Ona je Bogosavljević Bošković je istakla da je ove godine vladalo veliko interesovanje za uređenje poljskih puteva, pre svega zbog njihovog značaja i interesovanja poljoprivrednika, ali i zbog prepoznatljivosti značaja važnosti uređenja poljskih puteva kod jedinica lokalne samouprave, tako da je veliki broj jedinica lokalnih samouprava ispunio uslove konkursa. **S. P.**

GAZDINSTVA

ČALMA • AMBICIOZNI PLANOVİ TIHOMIRA BOJANIĆA, DUGOGODIŠNJEG REKORDERA U PROIZVODNJI PARADAJZA

Fruškogorski paradajz „leti“ za Ameriku?

Sve će se znati polovinom avgusta kada se prerade prve dve tone i vidi koliko će biti suve materije od fruškogorskog paradajza – Povrtarstvo daleko isplativije od stočarstva i ratarstva

U okviru takmičenja poljoprivrednika – rekordera Srema, **Tihomir Bojanić** iz Čalme je više godina uzastopno među najboljim sremskim proizvođačima paradajza. Kako kaže, godinama je paradajz prodavao samo u svežem stanju, ali je onda tako ga prodavati. Već od naredne godine, i ceđeni paradajz će verovatno postati prošlost jer se priprema veliki poduhvat izvoza sušenog fruškogorskog paradajza.

- Godinama sam u ovom poslu i jednostavno moramo naći načina da se snalazimo. Poslednje tri godine imam lep dogovor sa penzionerima, dajem im paradajz na početak, mi ujutro ustanemo u četiri sata, uradimo šta treba, i raznesemo im paradajz po kućama. Oni to plate do kraja godine i svi smo zadovoljni – priča Bojanić koji ove godine ima šest jutara paradajza.

- Nisam ni znao da je jedna od mogućnosti da paradajz na tržište plasiramo u sušenom obliku. Reč je o sitnom, „čibli“ paradajzu koji se suši, pakuje u mala pakovanja po stotinak grama i potom izvozi – priča nam Bojanić i precizira da je reč o dve privatne firme iz Novog Sada i Beograda koje su zainteresovane za sušenje i izvoz paradajza u Ameriku!

Ove godine šest jutara paradajza

- Prošle godine smo, u septembru, napravili probne uzorke koji su uspeali. Ove godine nismo na vreme krenuli, ali verujem da ćemo od naredne, 2017. godine precizirati dogovore i tržištu isporučivati 350 do 400 tona paradajza. Jedan deo bi išao u naše domaće restorane i velike trgovinske lance, a dobar deo kao izvoz za Ameriku – kaže Bojanić i ističe da su poslovni partneri zainteresovani da finansiraju kompletnu proizvodnju, uključujući skupoceno seme i đubrivo.

Za ovaj posao potrebno je imati oko 20 do 25 jutara paradajza.

- Mi ćemo polovinom avgusta uraditi nove analize, ali je gotovo izvesno da ćemo ući u ovaj posao. Ovo područje Srema, južna strana Fruške gore je Bogom dana za ovaj posao. Čim sunce izađe, obasja ove padine. Paradajz ima lepu boju, izvanredan ukus, miris. Mi znamo to da radimo – nastavlja Bojanić i podseća da je pre raspada SFRJ, u Čalmi pod paradajzom bilo i do 50 hektara zemljišta.

- Kad su počeli ratovi, nestali su i kupci iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Svaki dan je iz Čalme u te krajeve odlazilo po nekoliko vagona paradajza. Sada se u selu ovom proizvodnjom bavimo samo nas dvojica. Ja sam uporan jer jedno jutro paradajza donosi isto kao 10 jutara pšenice – kaže Tihomir Bojanić. - Pogledajte kakva je situacija sa žitom: sada je polovina jula, pšenicu sam ovršio, imam 2,5 vagona, još je nisam naplatio, niti se zna pošto će biti. Ovako, paradajz počnem da berem početkom avgusta i berba traje sve do oktobra. Očekujem dobar prinos. Primenio sam punu agrotehniku, a imam i dobru radnu snagu. Svaki dan radi 12 radnika, ja sam korektan prema njima, redovno platim i oni su korektni.

Po Bojanićevim rečima, bilo bi dobro kada bi pronašao još neko-

liko proizvođača paradajza koji su spremni da uđu u proizvodnju paradajza za sušenje i izvoz u Ameriku. Tu bi se zaposlilo i više desetina sezonskih radnika.

- Sve će se znati polovinom avgusta kada preradimo prve dve tone i kada se vidi koliko će biti suve materije od našeg paradajza. Za cenu ćemo se lako dogovoriti i to neće biti problem – navodi Bojanić.

On podseća da je prvi u ovom delu Srema, još 1986. godine, počeo da gaji paradajz na većim površinama.

- Eto, 30 godina se time bavim, nikada nisam prekidao, ni u vreme bombardovanja i rata. Da mi nije bilo paradajza veoma teško bih opstao – rezonuje Bojanić i podeća da se njegova porodica nekada bavila i stočarstvom, tačnije tovom goveda.

- Imali smo 12 goveda i 100 komada svinja. Toliko smo mogli da tovimo u postojećim objektima. Na kraju, kada sam jedne godine prodao bikove, za te pare nisam mogao da kupim teladi! Naravno da smo odustali. Ni sa tovom svinja nije bilo bolje sreće. Pre pet-šest godina prodavali smo ih po 48 dinara za kilogram pa smo odustali i od toga. Sada imamo samo jednu krmaču i osam prasica, tek toliko da je nešto u dvorištu – priča Bojanić.

Uz povrtarstvo, Bojanić se okreću i voćarstvu. Pre par godina je posadio tri jutra krušaka, a imaju i jutro šljiva. Lane je dobro prošao s kruškama jer su kvalitetom ostvarile i dobru izvoznenu cenu.

- Sigurno ću naredne jeseni zasaditi još jedno jutro šljiva, a planiram i da još više povećam površine pod paradajzom. Imam dobru radnu snagu, dobru tehnologiju, sin je ostao na selu, bavi se poljoprivredom iako se ja lično često razočaram u sve, pa i u državu – kaže nam Bojanić. - Baš gledam na pijaci paradajz iz uvoza iz Albanije, Bugarske, Makedonije i Turske iako mi imamo pravi paradajz. Ako ministarstvo ne zaustavi uvoz, postoji opasnost da naš paradajz propadne. Zato gledam da što više paradajza preradim i da ne dočekam da neko dođe i da me uceňuje za cenu. Jer, gledam šta se dešava oko mene. Svinje bile 105 sada su 130. Šta se dešava? Narod je totalno osiromašio, a u svakom selu je ostalo par malo imućnijih ljudi. Kukuruz je dugo bio na 15-16 dinara, pšenica isto. Ja sam lane žito prodao po 17, a sad hoću da prodam, al šta vredi kad niko ne zna cenu. Tako to ide....

Ž. N.

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković, Miroslav Ninković, Marija Balabanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Mišan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 063/8526-021
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144 • RegistarSKI broj NV000659

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr.; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

KAKO STATI NA PUT UZURPATORIMA DRŽAVNOG ZEMLJIŠTA

SREMSKA MITROVICA • NAČELNIK VLADIMIR NASTOVIĆ O UZURPACIJI DRŽAVNOG ZEMLJIŠTA I DRUGIM AKTUELNOSTIMA

Uzurpirano preko 30 hektara

Na narednoj sednici Skupštine grada Sremska Mitrovica naći će se i odluka o skidanju useva sa uzurpiranih oranica - Još se ne zna ko su uzurpatori?

U Sremskoj Mitrovici pojedinci samovoljno koriste oko 30 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta od znatno veće površine koja je ostala nakon ranije licitacije. Toliku površinu uzurpiranog državnog zemljišta konstatovala je nadležna republička inspekcija nakon prijave ovih pojava, jer je zajedno sa članovima nadležne gradske komisije, izašla na teren radi sagledavanja faktičkog stanja. Ove oranice se nalaze u tri katastarske opštine.

- Na našu prijavu o uzurpaciji državnog poljoprivrednog zemljišta na području Grada Sremska Mitrovica došlo je do posete predstavnika Republičke poljoprivredne inspekcije koji su obišli teren zajedno sa članovima Komisije za izradu programa zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta. Tom prilikom je utvrđeno da imamo ove situacije - u katastarskoj opštini Divoš se bez pravnog osnova koristi oko 20 hektara, u katastarskoj opštini Čalma to isto važi za šest hektara. Treći slučaj zabeležen je u katastarskoj opštini Sašinci, odnosno na Glacu. Čovek koji je neovlašćeno zasejao zemlju prijavio se za vansudsko poravnanje i regulisao sve svoje obaveze, ali je ostalo spornih osam hektara. Ostalo je da se utvrdi da li je ta zemlja u njegovom posedu ili nije. Ukoliko ne izmiri obaveze i za tu površinu regulisaćemo pitanje na način koji će bit uskoro aktuelan - skidanjem useva sa zasejanih uzurpiranih površina - rekao je načelnik Gradske uprave za poljoprivredu Vladimir Nastović.

Na uzurpiranim površinama u Sremskoj Mitrovici zasejana je soja, a taj usev se skida krajem avgusta ili početkom septembra. Da bi se to mogao od uradi grad uskoro će u skupštinskoj proceduri biti odluka o skidanju useva, a Gradska uprava za poljoprivredu je u postupku javne nabavke za odrađivanje tog posla. Jer pored zapisnika republič-

Vladimir Nastović

U Irigu šest kombajna skidalo žito na uzurpiranim njivama

Stevan Kazimirović

ke poljoprivredne inspekcije o stanju na terenu potrebna je i posebna skupštinska odluka o tome.

Inače, od oko 500 hektara neizlicitirane državne zemlje ostalo je oko 100 hektara koju su uzurpirali pojedinci. Neki od njih su iskoristili mogućnost regulisanja obaveza koju im je dala posebna republička uredba, prijavili su se i u vansudskom poravnanju podmirili obavezu. Za pomenutih 30- taj hektara to nije učinjeno i nema saznanja ko su uzurpatori.

Iz Gradske uprave za poljoprivredu Sremske Mitrovice javljaju da je u toku i redovan javni poziv za korišćenje ovog državnog zemljišta za narednu godinu. Poziv je urađen po izmenjenom Zakonu o poljoprivrednom zemljištu, gde je jedna od najvažnijih izmena da sada poljoprivredni proizvođači sami podnose zahtev veterinarskoj inspekciji da utvrdi uslovna grla zapisnikom koji oni prilažu uz dokumentaciju za konkurs.

- Do 1. septembra poljoprivredni proizvođači mogu da prijave poljopriv-

rednoj ili veterinarskoj inspekciji izlazak, a zapisnik o uslovnom grlima prilažu uz dokumentaciju. Izmena zakona se odnosi i na činjenicu da će morati da prilože i dokument o svom vlasništvu nad zemljom kao i dokument o zemlji pod zakupom. Tako će komisija moći da izračuna koliko im je pravo na državno zemljište u odnosu na stanje stoke. Jer oni koji hoće zemlji po osnovu prava prečeg zakupa mogu da na to računaju samo ako u donosu na stočni fond nemaju dovoljno svoje zemlju - objasnio je Nastović.

Paralelno sa novim javnim pozivom radi se i na dodeli rešenja po prethodnom programu. Aktuelni su i krediti koji se mogu koristiti za plaćanje zakupa zemlje. Brojni poziva tim povodom govore da ima interesovanja potencijalnih korisnika kredita. Za kratkoročne kredite gradska uprava je opredelila osam miliona dinara iz budeta, a realizuju se u Inteza banci i Oportuniti banci.

Indija kosi ilegalno žito

Po nalogu predsednika Opštine Indija Vladimira Gaka, zaustavljeno je nelegalno korišćenje državnog zemljišta i u skladu sa tim počelo se sa košenjem žita na tim parcelama. Komisija, formirana zbog ovog slučaja, utvrdila je lokacije spornih parcela. Na osnovu toga je opštinsko rukovodstvo iznajmilo kombajne koji su krenuli sa „skidanjem“ žita sa uzurpiranih parcela.

Predsednik Opštine Indija Vladimir Gak izjavio je za medije da je ovo ispunjenje preizbornog obećanja građanima da niko ne može da bude iznad države:

Vladimir Gak

- Ovde se konkretno radi o uzurpaciji 123 hektara. Ja postavljam pitanje, kako je moguće da neko protivpravno koristi preko milion i 230 hiljada metara kvadratnih, a da niko iz prethodne vlasti ne zna za to? -

Poljoprivrednici koji su uzurpirali parcele i posejali žito, imali su priliku da prijave zemljište do kraja maja i plate nadokandu za korišćenje, ali to nisu učinili. Zbog toga će platiti kaznu u visini trostrukog iznosa prosečnog zakupa zemljišta u okrugu, a takođe biće u obavezi i da plate troškove koje je opština imala tokom košenja useva.

Uzurpatori čak i pretili

U Irigu su, prvi put u Sremu počeli i sa skidanjem letine sa državnih parcela koje su neovlašćeno uzur-

pirane. Reč je o površinama od oko 200 hektara obradivih površina koje su državno zemljište, koriste ih fizička, i pravna lica, koja ih nisu izlicitirala, a jesen su na njima zasejali razne useve.

- Mi smo prvo istakli na oglasnoj tabli, da se oni jave, kako bi opštini platili zakup državnog zemljišta, ali nas nisu kontaktirali. Sproveli smo, sve zakonske mere, oglašili da tražimo kombajnere i skladišni prostor, i posle svih tih sprovedenih mera, počeli sa žetvom hlebnog zrna - kaže Stevan Kazimirović, predsednik Opštine Irig.

On objašnjava, da je poljočuvarska služba, danonoćno čuvala, parcele pod pšenicom od 15. juna, kako uzurpatori ne bi se tajno prikrali na njivu i obavili žetvu.

- To su dve parcele jedna od 98 hektara i druga od 28, radile su ih šest kombajna. Međutim, ni malo to nije lak posao, svi smo se uključili, kako ja, tako i članovi Opštinskog veća, obavestili smo i policiju, bilo je tu i pretnji, od uzurpatora, ali sve se dobro završilo - priseća se prvi čovek opštine.

Pšenica koja je skinuta sa uzurpirane njive, nalazi se u skladištu u Sremskoj Mitrovici, i po zakonu lice koje je neovlašćeno koristilo može da je preuzme, ali da pre toga plati zakup zemljišta i sve nastale troškove, u suprotnom lokalna samouprava je prodaje i pare se slivaju na račun koji je otvoren za zakup državnog zemljišta.

S. Đ. - S. P.

Poljoprivrednici koji su uzurpirali parcele i posejali žito, imali su priliku da prijave zemljište do kraja maja i plate nadokandu za korišćenje, ali to nisu učinili. Zbog toga će platiti kaznu u visini trostrukog iznosa prosečnog zakupa zemljišta u okrugu, a takođe biće u obavezi i da plate troškove koje je opština imala tokom košenja useva

NOVI SAD • POVODOM SVETSKOG DANA STANOVNIŠTVA

Ombudsman: Zaustaviti odlazak sa sela

Institucija ombudsmana je, povodom Svetskog dana stanovništva, podsetila da su naročito ugrožene devojčice i devojke, uzrasta od 15 do 19 godina

Institucija Pokrajinskog ombudsmana saopštila je danas da je kod građana izražena zabrinutost zbog ubrzanog smanjenja i odseljavanja radno sposobnog stanovništva, a naročito mladih u reproduktivnom periodu.

Ombudsman je u saopštenju naveo da su građani upućivali pritužbe na loš materijalni položaj, usled izuzetno ograničenih mogućnosti zapošljavanja i ostvarivanja prihoda, i istakli da je to jedan od ključnih razloga zbog kojih

se stanovnici manjih mesta u Vojvodini odlučuju da žive u gradovima ili, još češće, da se odele u inostranstvo i sa sobom pvedu celu porodicu.

Ta institucija je ocenila da bi usvajanje lokalnih strategija socijalne zaštite ublažila negativna demografska kretanja, uz sprovođenje odgovarajućih mera i u oblasti zapošljavanja i obrazovanja, ali je upozorila da se situacija dodatno iskomplikovala u poslednje dve godine, jer su smanjena budžetska sredstva na svim nivoima.

Institucija ombudsmana je, povodom Svetskog dana stanovništva, podsetila da su naročito ugrožene devojčice i devojke, uzrasta od 15 do 19 godina, koje su udate ili žive u vanbračnoj zajednici, a kojih je, prema podacima UNICEF-a i Republičkog zavoda za statistiku iz 2014. godine, oko četiri procenta u tom uzrastu u Srbiji.

Svetski dan stanovništva, 11. jul, ustanovljen je 1989. godine na inicijativu Fonda za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP).

S. P.

Seoska igrališta bez dece, sele se mladi u reproduktivnom periodu

VOJVOĐANIMA OTETE NAJMILIJE NJIVE

Potraživanje zemljišta uz mnogo muke

Država Srbija u svom vlasništvu ima bar 30 puta više šumskog, 20 puta više građevinskog i možda i dvaput više poljoprivrednog zemljišta u odnosu na ono što se potražuje, s obzirom na to da su mnoge njive „zaturene“

Najviše zahteva za vraćanje oduzete imovine do sada su podneli Vojvođani, a uglavnom se potražuje poljoprivredno zemljište. Kako je rečeno u Agenciji za restituciju, zaključno s 27. junom 2012. godine podneto je ukupno 4.043 zahteva, a od toga ih je kancelariji u Novom Sadu, nadležnoj za Vojvodinu, pristiglo 1.476. Beograd je primio 1.070 zahteva za restituciju, Niš 561, Kragujevac 936...

Za područnu jedinicu Novi Sad stiglo je najviše zahteva za vraćanje poljoprivrednog zemljišta. Oko 80 odsto ih se odnosi na oranice, ali potražuje se i stambeni i poslovni prostor, kažu u Agenciji za restituciju. Govoreći o „papirološkim“ greškama, koje se mogu potkrasti građanima prilikom predaje zahteva za restituciju, u Agenciji napominju da su u najvećem broju slučajeva građani, koji nisu imali stručnu pomoć pri podnošenju, dali nekompletnu dokumentaciju.

Međutim, službenici koji vode postupak trude se da ne odbacuju zahteve kao neuredne zbog manjih nedostataka u priloženoj dokumentaciji. Imajući u vidu obim dokumentacije koju je neophodno dostaviti uz zahtev, građani koji nemaju pravničko znanje mogu lako propustiti da pribave i podnesu sve što je potrebno, te im je iz tog razloga Agencija omogućila da svakog utorka i četvrtka dođu u prostorije područne jedinice Agencije za restituciju Novi Sad i dobiju stručnu pomoć, naravno, bez naknade. Na taj način građani mogu izbeći da njihov zahtev bude odbačen kao neuredan zbog nedostataka u priloženoj dokumentaciji i popunjavanju papira. U Agenciji podsećaju na to da su prva rešenja o vraćanju imovine doneta još u aprilu, te da se svakodnevno donose rešenja kojima se vraća imovina u naturi, naravno, ako su ispunjeni zakonski uslovi.

Tek kada krene vraćanje njiva, moći će se kazati da je restitucija krenula u dobrom pravcu jer se u 97 odsto slučajeva, kako kažu u Mreži za restituciju, potražuje zemljište, bilo da njive natrag hoće građani, verske zajednice, zadužbine ili neko drugi. Ukupno se potražuje 300.000 hektara državnog zemljišta, a država danas daje u zakup i zna za oko 450.000 hektara, s kojih i ubire prihod. Pomenimo da država Srbija u svom vlasništvu ima bar 30 puta više šumskog, 20 puta više građevinskog i možda i dvaput više poljoprivrednog zemljišta u odnosu na ono što se potražuje, s obzirom na to da su mnoge njive „zaturene“.

Naturalna susptitucija nije predviđena Zakonom o vraćanju oduzete imovine i obeštećenju. To znači da, ako ne dođe do izmena u zakonskoj regulativi, neće biti mogućnosti da se vlasnicima vrati neka druga njiva ako

baš njihova ne može jer je na njoj podignut sistem za navodnjavanje, farma, ribnjak, voćnjak, neki značajan objekat... U Zakonu stoji da se ne vraća pravo svojine na poljoprivrednom i šumskom zemljištu ako je na katastarskoj parceli izgrađen objekat koji je u funkciji na dan stupanja na snagu ovog zakona, kao i sva površina koja služi za redovnu upotrebu tog objekta. Takođe, zemlja se ne vraća ako je neophodna nova parcelacija zbog obezbeđivanja pristupnog puta, a ne vraća se ni zemljište u društvenoj, odnosno zadržanoj svojini stečeno kupovinom.

U Mreži za restituciju ukazuju na to da su neophodne izmene zakona uvođenjem supstitucije i uvođenjem zabrane prometa za one koji podnose zahteve za svu potencijalno spornu imovinu, kao i ukidanje besmislenih ograničenja kada je reč o objektima na tom zemljištu. (2012.g.)

Zemlja vraćena posle tri decenije

Zemljoradničkoj zadrugi Lovrenac u Mladenovu vraćeno je 869 hektara oranica koja su tri decenije koristili u sklopu vojne ustanove u Karadordevu. Po rečima direktora Sime Bošnjaka, ova zadruga danas okuplja 80 zadrugara i 120 kooperanata. Ona je znatno

popoljšala uslove rada i živote stanovnika Mladenova, a to znači da je postala i oslonac sela.

Zadruga poseduje silos i sušare kapaciteta 2.000 tona, a planirana je i prerada voća i povrća kao i novi zasad voća na 50 hektara. Kako kažu u zadrugi, investicije se realizuju bez većih kredita.

„Iza nas je dug i veoma složen pravni i administrativni proces, a sad nam predstoji razvoj. Tokom 23 godine uložili smo mnogo truda i novca u povraćaj imovine i danas je to početni kapital za nove poslove. Da mi nismo pokrenuli zadrugu, selo u žitnici zemlje ostalo bi bez poljoprivredne proizvodnje. Zadrugu smo osnovali da posluje na osnovu zadržanih principa zapadne Evrope, u kojoj sam proveo na radu deceniju i po. Mi u zadrugi hoćemo da poslujemo na osnovu deset zadržanih principa i to se već oseća u selu. Udruženi hoćemo da podignemo sisteme za navodnjavanje, bez kojih ne može biti profitabilne proizvodnje. Zadruga su potrebne selima, one su uslov za opstanak sela, koja su sve manja i sve ih je manje. Mi to dokazujemo i na našem primeru“, kaže Bošnjak. (2013.g.)

Dokaz vraća zemlju

Zemljoradnička zadruga Zmajevčani u Zmajevu potražuje 612 hektara zemlja koja je privatizacijom poljoprivrednog kombinata Zmajevo pripala kompaniji Novi trejding iz Novog Sada. Osnivači zemljoradničke zadruge Zmajevčani tvrde da su njive kombinata Zmajevo bile zadržana svojina i da su nezakonito prodate kao društvena svojina. Ta zemlja je već imala titulara, i nije mogla da dobija novog vlasnika, bez saglasnosti bivšeg!

S druge strane u Novom trejdingu ističu da je zemlja kombinata Zmajevo legalno kupljena od države i da ZZ Zmajevčani nije nikakav pravni naslednik tog poseda. Zadruga Zmajevčani, koja okuplja oko 396 bivših radnika i manjinskih akcionara preduzeća Zmajevo, zatražila je vraćanje oranica posredstvom lokalne samouprave u Vrbasu, koja je taj zahtev odbila „ali je

Ministarstvo finansija, kao drugostepeni organ, naložilo da se prvostepeni postupak u opštini obnovi. Povodom donošenja takve odluke Novi trejding je uložio žalbu Upravnom sudu u Beogradu.

„Ministarstvo je utvrdilo da postupak u opštini povodom zahteva za povraćaj zadržane zemlje nije pravilno vođen i da nisu uvaženi naši dokazi. Konzorcijum, koji su činila tri brata Hristić iz Novog Sada i Zdravko Gaćina iz Bačkog Maglića, kupio je 2004. godine kombinat Zmajevo i gurnuo ga u stečaj, prikazujući vrednost preduzeća u visini od oko 110 miliona dinara.

Međutim, sudski veštak kog smo angažovali utvrdio je da ono vredi pet puta više i da je Novi trejding ostvario dobit od 442 miliona dinara. Utajom su oštećeni manjinski akcionari kombinata Zmajevo i dobavljači, ali i država za oko 35 miliona dinara zbog neplaćenog PDV“, kaže za javnost direktor ZZ Zmajevčani i predsednik Udruženja manjinskih akcionara Zmajeva Veselin Muhadinović.

Po njegovim rečima, zemlja privatizovanog kombinata nezakonito je prebačena na kompaniju Novi trejding, jer je reč o povezanim licima“. Valsnici Zmajeva preneli su zemlju na čerku – firmu Novi trejding. Odluku o tome mogli su da donesu samo manjinski akcionari, ali oni nisu pitani. Direktor Novog trejdinga Marko Hristić, navodi da predstavnici ZZ Zmajevčani za sto evra osnivačkog kapitala traže zemlju za koju je potvrđeno da je legalno kupljena. Ta zadruga nema nikakvog prometa, a čini je samo Veselin Muhadinović sa deset svojih prijatelja, koji zajedno sa njim dovode u zabludu manjinske akcionare, obećavajući im da mogu da ostvare neku dobit vraćanjem zadržane zemlje. Zadruga slična Zmajevčanima je 2006. godine tražila 612 hektara zemlje od naše firme, ali je taj zahtev, kao neosnovan, odbacio Vrhovni kasacioni sud Srbije, navodi Hristić. (septembar 2013.g.)

Zemlju vratiti zadrugarima

Služba za katastar i nepokretnosti u Odžacima (Vojvodina), moraće da preispita kako je 2.012 hektara PP Ratkovo u Ratkovu 2003. godine najpre uknjižila kao privatnu svojinu odžačkog biznismena Borislava Lilića, da bi docnije, kada ih je on preprodao Žito grupi iz Osijek, ti hektari, takođe kao privatna svojina, bili preneti na ovu kompaniju.

Rešenje o tome, potvrđeno je za javnost u toj službi, stiglo je krajem decembra 2013. godine, i ono je zapravo, odgovor na ponovljeni zahtev za ispravku upisa vlasništva nad Ratkovom, koji je Ministarstvu za građevinarstvo i urbanizam uputilo Udruženje za borbu protiv sistemske korupcije Obruč.

„Bez prethodne razdelbe zemlje na državnu i zadržanu – koja ne može

da bude predmet privatizacije, što je bila zakonska obaveza, zemlja Ratkova je najpre data u vlasništvu Liliću, a potom i Žito grupi hrvatskog tajkuna Marka Pipunića. A poznato je da po našim važećim zakonima, strani državljani ne mogu da budu vlasnici zemlje u Srbiji“, kaže Nenad Ilić, predsednik Udruženja Obruč.

Obruč je, inače, od resornog ministarstva u prethodnoj vladi Srbije tražio preispitivanje zakonitosti uknjižbe plodne zemlje Ratkova kao privatne svojine najpre Lilića, a potom i Žito grupe iza koje, po pisanju hrvatskih medija, stoji najmoćniji čovek Slavonije i Baranje Branimir Glavaš.

„Nadamo se da će se utvrditi zbog čega tada nije bilo sluha za naš zahtev. Tek, rešenje aktuelnog ministarstva je jasno, a mi tražimo da se zemljištu najpre vrati status društvene svojine i da se potom izdvoji 1.800 hektara zadržanih oranica za koje imamo svu dokumentaciju i koji, ni u kojoj varijanti ne mogu da budu predmet privatizacije. Jer, one već imaju titulara“, kategoričan je Nenad Ilić. (23. decembar 2013.g.)

„Isparili“ zadržani hektari

Grupa od 126 bivših zadrugara i radnika Zemljoradničke zadruge „Meda“ iz istoimenog sela u opštini Žitište podnela je tužbu Privrednom apelacionom sudu u Beogradu i krivičnu prijavu Tužilaštvu za organizovani kriminal protiv više osoba koje sumnjaju da su nezakonitim radnjama, u toku stečajnog postupka, otuđile plodne oranice koje su pripadale ovoj zadrugi. Krivična prijava podneta je i protiv nekoliko sudija Privrednog suda u Zrenjaninu, a u tužbi bivši zadrugari zahtevaju da stečaj u „Medi“ bude nastavljen po Zakonu o stečajnom postupku.

Nećemo odustati sve dok ne dokažemo da je 1.320 hektara poljoprivrednog zemljišta u društvenoj svojini koje je, kao poverilac, a kasnije i kao podnosilac plana reorganizacije, preuzela Zemljoradnička zadruga „Mrkšićevi salaši“ iz Srpskog Itebeja, zapravo imovina koja pripada nama. Od državnih organa tražimo da ispituju sve okolnosti pod kojima je vođen i završen stečaj u „Medi“ i kako je naša nekadašnja zadruga ostala bez kvalitetne zemlje – kažu za „Dnevnik“ bivši zadrugari Tomislav Stojanov i Tomislav Marković.

Stojanov je sada direktor zadruge „Pardanj“, a Marković predsednik njenog Upravnog odbora. Smatraju da je nova zadruga, koju su bivši zadrugari „Mede“ osnovali prošle godine, pravni naslednik spornog poljoprivrednog zemljišta vrednog, kako kažu, više miliona evra. Zato već duže vreme nadležnima podnose obimnu dokumentaciju da bi proverili njihove tvrdnje. (Dnevnik, 25. jul 2014.g.)

(Nastaviće se)

BEOGRAD • MERE ZA SPREČAVANJE ŠIRENJA, SUZBIJANJA I ISKORENJVANJA BOLESTI KVRGAVE KOŽE

Nema novih žarišta

U cilju sprečavanja širenja bolesti na human način je izvršena eutanazija 551 životinje, a 4 životinje su uginule od posledica ove bolesti. Republika Srbija je obezbedila dovoljnu količinu budžetskih sredstava za isplatu nadoknade štete vlasnicima čije su životinje eutanazirane, te je na osnovu realne štete izvršena isplata u visini sredstava od 42.072.720 dinara

Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine, proglasilo je semog juna teritoriju opštine Bujanovac zaraženim područjem, a teritoriju Pčinjskog upravnog okruga ugroženim područjem čime je Republika Srbija zvanično u skladu sa procedurom OIE proglašena teritorijom zaraženom virusom Nodularnog dermatitisa. U proteklih mesec dana Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine, Uprava za veterinu, je sprovele sve neophodne mere za sprečavanje širenja, suzbijanja i iskorenjivanje bolesti nodularni dermatitis – Dermatitis nodosa – Lumpy skin disease (LSD) prema odredbama Zakona o veterinarstvu („Sl.glasnik SR“, br. 91/2005, 30/2010, 93/2012) i preporukama Međunarodnih organizacija (OIE-World Organisation for Animal Health i European Food Safety Authority – EFSA).

Doneta je zabrana prometa prijemčivih životinja (goveda) na celokupnoj teritoriji Republike Srbije, uz asistencijom

prilpnika Vojske Republike Srbije i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije sprovode se akcije sprečavanja nelegalnog prometa životinja.

U cilju sprečavanja širenja bolesti na human način je izvršena eutanazija 551 životinje, a 4 životinje su uginule od posledica ove bolesti. Republika Srbija je obezbedila dovoljnu količinu budžetskih sredstava za isplatu nadoknade štete vlasnicima čije su životinje eutanazirane, te je na osnovu realne štete izvršena isplata u visini sredstava od 42.072.720, 00 dinara.

Dana 24. juna 2016. dana nakon isporuke 50.000 doza vakcina, od strane „evropske banke vakcina“ započeta je vakcinacija goveda u zaraženom području. Republika Srbija je obezbedila interventnim uvozom dodatne količine vakcina od 400.000 doza za vakcinaciju goveda i u zaraženim područjima koja je započeta 27. juna 2016. godine u skladu sa donetim Planom vakcinacije za teritoriju Republike Srbije.

Obolela goveda na 119 gazdinstava

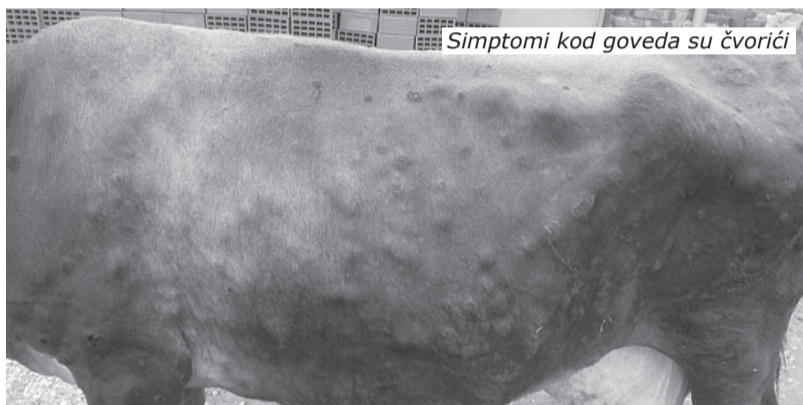
Na teritorijama koje su proglašene zaraženim i ugroženim područjem sprovode se mere koje su neophodne za sprečavanje daljeg širenja, mere suzbijanja i iskorenjivanja bolesti. Tokom sprovođenja mera na 119 gazdinstava potvrđeno je prisustvo obolelih životinja od bolesti kvrgave kože na osnovu kliničke slike i na osnovu laboratorijske dijagnostike, saopšteno je iz ministarstva.

Plan vakcinacije u zonama A, B i V se realizuje u skladu sa donetim Planom, te se ispunjenje očekuje u predviđenim rokovima. Plan vakcinacije u „slobodnoj zoni“ zona V je izvršen u skladu sa prioritetima vakcinacije goveda koja se drže u intenzivnom uzgoju.

Sprovođenje navedenih mera imalo je za sledeće:

- od dana 01. jula 2016. nije prijavljeno niti jedno novo žarište van granica već zaraženih područja;
- ali, došlo je do pojave kliničke slike oboljenja kod pojedinih goveda koja su bile vakcinisane u periodu inkubacije bolesti – „postvakcinalna pojava bolesti“, kod životinja koje nisu mogle da odgovore adekvatno na vakcinaciju jer su već bile zaražene „divljim virusom“. Izvršena je humana eutanazija samo pojedinačnih grla goveda sa kliničkom manifestacijom ove bolesti na gazdinstvima, saopštio je Ministarstvo poljoprivrede.

S. P.

Simptomi kod goveda su čvorici

Zone vakcinacije

IZ LOKALNIH SAMOUPRAVA

INDIJA • AKTUELNO IZ AGENCIJE ZA RURALNI RAZVOJ

Regresiranje veštačkog osemenjavanja

- Regresiranje će se vršiti za prvo veštačko osemenjavanje po grlu junica ili krave kao naknada troškova osemenjavanja. Minimalan iznos bespovratnih sredstava iznosi 2.000 dinara po priplodnom grlu, odnosno maksimalan iznos po jednom zahtevu ne može preći 100.000 dinara - kaže Biljana Zec Radosavljević iz Agencije za ruralni razvoj

U cilju unapređenja stočnog fonda na teritoriji indijske opštine, od 1. jula je otvoren konkurs za regresiranje troškova veštačkog osemenjavanja goveda. Ovo je treći krug konkursa, a kako kažu nadležni iz Agencije za ruralni razvoj poljoprivrednici su vrlo zainteresovani za ovu vrstu podsticaja. Zahtevi se podnose do polovine novembra tekuće godine, a sve informacije mogu dobiti u Agenciji za ruralni razvoj opštine Indija.

- Cilj konkursa je poboljšanje i popravljavanje rasnog sastava goveda na teritoriji naše opštine u cilju povećanja proizvodnje i kvaliteta mesa i mleka, povećanje stočnog fonda, podizanje standarda života u ruralnoj sredini i poljoprivrednih proizvođača, kroz povećanje i stabilnost dohotka poljoprivrednih gazdinstava - navodi Biljana Zec Radosavljević, samostalni stručni saradnik za ruralni razvoj i objašnjavanje.

- Predmet konkursa je regresiranje veštačkog osemenjavanja goveda, odnosno pokriće troškova prvog osemenjavanja od strane veterinarskih stanica i poljopri-

Biljana Zec Radosavljević

vrednih gazdinstava čiji nosilac ili član poseduje uverenje ili sertifikat za samostalno osemenjavanje

goveda, a koje finansira Opština Indija - kaže ona.

Podsticajna sredstva po ovom konkursu utvrđuju se u iznosu sto posto u zavisnosti od ekonomske vrednosti osemenjavanja. Prilikom obračuna se uzima vrednost bez poreza na dodatnu vrednost navode u Agenciji.

- Regresiranje će se vršiti za prvo veštačko osemenjavanje po grlu junica ili krave kao naknada troškova osemenjavanja. Minimalan iznos bespovratnih sredstava iznosi 2.000 dinara po priplodnom grlu, odnosno maksimalan iznos po jednom zahtevu ne može preći 100.000 dinara - kaže Biljana i dodaje:

- Pravo na korišćenje podsticajnih sredstava imaju korisnici sa teritorije naše opštine i sa proizvodnjom na teritoriji opštine Indija, fizička i pravna lica.

Kako dalje navodi, zahtevi za osemenjavanja izvršena u periodu jun-oktobar se podnose od 1. jula do 15. novembra tekuće godine. Poljoprivredna gazdinstva koja prvi put podnose zahtev treba da dostave kompletnu dokumentaciju u skladu sa konkursom, dok ga-

Do sada podneto oko 100 zahteva za osemenjavanje

zinstva koja podnose drugi ili treći put zahtev, za njih je procedura jednostavnija, ističe ona i kaže da je do sada podneto i prihvaćeno ukupno sto zahteva.

Biljana takođe podseća na aktuelne pravilnike Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine,

a odnose se na podsticaje za investicije u poljoprivredi za unapređenje konkurentnosti i dostizanje kvaliteta kroz podršku u primarnu proizvodnju biljnih kultura i u stočarstvu.

Najveće interesovanje vlada za priključnu mehanizaciju, a pomenuti konkurs je otvoren do polovine oktobra. Poljoprivredna gazdinstva konkurišu po završetku investicije, te dostavljaju račune i potvrde o izvršenom plaćanju čime dokazuju da je investicija završena. Inače, investicija se refundira do 50 odsto od vrednosti bez PDV-a.

Kada je reč o konkursima Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredum vodoprivredu i šumarstvo, najveće interesovanje kod poljoprivrednika je za navodnjavanje, protivgradne mreže i plaste. Po ovim konkursima poljoprivrednici mogu da konkurišu na osnovu predračuna a po završetku investicije i dostavljanja izveštaja sredstva se refundiraju u iznosu do 50 posto od vrednosti investicije bez PDV-a.

M. Balabanović

OBRAZOVANJE ZA MODERNU POLJOPRIVREDU U SRBIJI

Znanje iz klupe primeniti u praksi

Naučni agrarni instituti u Srbiji dosad su postigli značajne rezultate. Detaljno su proučeni zemljišni resursi i urađene pedološke karte zemljišta. Za dalji razvoj Srbije je neophodna alternativna razvojna, socijalna i prosvetna politika, a u njenom sklopu i reforma obrazovnog sistema na svim nivoima – od osnovnog, preko srednjeg, višeg i visokog obrazovanja, koja bi mogla da podstakne rešavanja starih strukturnih i novih razvojnih problema srpskog sela i poljoprivrede. Treba menjati sumornu sliku nestajanja sela

Piše: Branislav Gulan

Prioritet u razvoju Srbije mora biti ulaganje u nauku i obrazovanje kako bi oni mogli da budu pokretači uvođenja novih tehnologija u sve grane srpske privrede, a posebno u modernu poljoprivredu. Poljoprivreda je jedna od najstarijih, ali najvažnijih grana privrede, u kojoj se u Srbiji samo uz primenu savremenih naučnih znanja i modernih tehnologija može najviše povećati izvoz hrane na svetsko tržište (koji je u 2015. godini bio 2,8 milijardi evra) i tako omogućiti najbrži izlazak zemlje iz ekonomske krize. U tom smislu je sticanje i prenošenje znanja ne samo osnovni i najvažniji pokretač razvoja moderne poljoprivrede, nego je i neophodan preduslov demografske održivosti srpskog sela i održivog razvoja srpskog društva u celini. Srbija poseduje široku mrežu obrazovnih i naučnih institucija koje se bave unapređenjem sela i poljoprivrede. Poljoprivredni fakulteti u Srbiji u prethodnom periodu su odigrali značajnu ulogu u obrazovanju stručnjaka. Na našim poljoprivrednim fakultetima u Beogradu, Novom Sadu, Čačku i Prištini – Lešku, diplomiralo je nekoliko hiljada stručnjaka. Da bi poljoprivredni fakulteti u Srbiji bili prepoznatljiviji i mogli da odgovore na nove izazove koji su postavljeni pred njih, moraju u obrazovnoj i naučnoj delatnosti da usklade sisteme studiranja sa fakultetima u Evropi kako bi povećali mobilnost nastavnika, saradnika i studenata i da promene studijske planove gde bi bili više prisutni stručni predmeti i praktična obuka. Fakulteti moraju imati svoja *Ogledna polja* na kojima bi bila primenjena najsavremenija tehnologija iz biljne i stočarske proizvodnje i agrarne mehanizacije, zaključeno je na naučno stručnom skupu sa temom „Obrazovanje za modernu poljoprivredu u Srbiji“, održanom u Šapcu, koji je organizovao Akademski odbor za selo SANU u saradnji sa Visokom poljoprivrednom školom u Šapcu.

Potrebna sistemska podrška

Naučni agrarni instituti u Srbiji postigli su značajne rezultate. Detaljno su proučeni zemljišni resursi i urađene pedološke karte zemljišta Srbije. Posebno značajne rezultate postigli su naši instituti u stvaranju novih sorti i hibrida ratarskih, povrtarskih, krmljnih biljaka, voćarskih vrsta i vinove loze. Novostvoreni kultivari su odigrali značajnu ulogu u povećanju poljoprivredne proizvodnje. Razvoj semenarstva i sadnog materijala je važan faktor u korišćenju novih kultivara. Stvoreno je više od 1.500 visokorodnih sorti i hibrida raznih kultura. Naučni radnici iz

instituta i sa poljoprivrednih fakulteta unapredili su zaštitu bilja i razvili nove tehnologije proizvodnje. Stručnjaci za stočarstvo imaju značajnu ulogu u uvođenju u proizvodnju novih rasa domaćih životinja, brizi o zdravlju domaćih životinja i kreiranju novih tehnologija prerade mesa i mleka. Da bi poljoprivredni fakulteti i naučni instituti u Srbiji opstali u oštroj međunarodnoj konkurenciji morali bi da dobiju veću sistemsku podršku, kao što bi i sami morali da razvijaju svoje preduzetništvo kroz praktično primenljive projekte. Dakle, Srbiji je danas neophodna *alternativna razvojna, socijalna i prosvetna politika*, a u njenom sklopu i takva *reforma obrazovnog sistema* na svim nivoima – od osnovnog, preko srednjeg, višeg i visokog obrazovanja – koja bi mogla da podstakne rešavanja starih strukturnih i novih razvojnih problema srpskog sela i poljoprivrede.

Srednjoškolsko poljoprivredno obrazovanje treba da obezbedi svakom pojedincu da stekne neophodno stručno znanje i praktične veštine radi efikasnijeg uključivanja u svet rada i nastavak školovanja. Da bi ispunile svoju misiju poljoprivredne škole moraju dobiti neophodne uslove za rad, posebno za izvođenje praktične nastave kao jednog od ključnih delova nastavnog procesa. U tom cilju bi država morala, kroz veća ulaganja u razvoj sela i poljoprivrede, reafirmisati poljoprivredno zanimanje, učiniti ga profitabilnim i društveno vrednijim i time omogućiti razvoj moderne poljoprivrede i održivi razvoj sela. Potrebno je više praktične nastave u poljoprivrednim školama. S obzirom da i poljoprivreda može da bude multifunkcionalna, da nije vezana samo za primarnu poljoprivrednu proizvodnju već i za preradu, turizam, trgovinu, marketing, zaštitu životne sredine, informacione tehnologije i slično, reformom nastave bi trebalo uvesti studijske programe koji će povezati poljoprivredu i srodne privredne i društvene delatnosti i odgovarajuće naučne discipline. Time bi se najverovatnije povećalo interesovanje studenata za agronomsku struku, naročito kod onih koji ne nameravaju ili nemaju uslove da se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.

Škole u polju

Prenos znanja do poljoprivrednih proizvođača odvija se i preko poljoprivredne savetodavne službe, kaže dr **Snežana Janković**, direktor Instituta za primenu nauke u poljoprivredi Srbije. Poljoprivredno savetodavstvo ima za cilj da praktičnim savetima i preporukama pomaže rešavanje životnih problema ljudi koji se bave

Poseban zadatak države i njenih prosvetnih vlasti moralo bi da bude očuvanje svake seoske škole

poljoprivrednom proizvodnjom i ruralnom ekonomijom. Savetodavstvo je u osnovi vezano za prenos tehnologije i znanja od istraživačkih institucija do poljoprivrednih proizvođača i u tom cilju se predlaže inovacija u obrazovanju po modelu neformalne „škole u polju“ – ne samo za poljoprivrednike nego i za učenike srednjih poljoprivrednih škola. U sklopu reforme obrazovanje za modernu poljoprivredu poseban značaj bi trebalo posvetiti sticanju i prenošenju znanja koje se tiče sve zahtevnijih ekoloških standarda, očuvanja i zaštite zdravlja poljoprivrednika, njihove bezbednosti na radu, a naročito očuvanju zdravstvene bezbednosti poljoprivrednih proizvoda koji se koriste kao hrana za ljude i životinje, pa kao takvi izlaze na domaće i strano tržište. U tom smislu su važna znanja kojima se podiše ekološka svest i zdravstvena kultura poljoprivrednika, koje podrazumevaju pravilan pristup rizicima kao što su rad u nepovoljnim klimatskim uslovima, izloženost sunčevom zračenju, pesticidima, infektivnim agensima, težak fizički rad i rad sa poljoprivrednim mašinama, kao i prekovremeni rad i rad dece. Sve navedeno moralo bi se naći kao obavezno gradivo u nastavnim programima – od osnovnih seoskih škola, pa preko srednjih i viših, do visokih poljoprivrednih škola i fakulteta. U cilju profesionalizacije poljoprivrednog rada, posle kojeg seljak postaje poljoprivrednik, u Srbiji bi, kao i drugim evropskim zemljama s razvijenom poljoprivredom, treba razvijati, a ne redukovati mrežu poljoprivrednih stručnih škola, ali i raznih stručnih seminara, kurseva i drugih povremenih oblika sticanja stručnog znanja bez kojeg se niko ne može baviti moder-

nom poljoprivredom. Poseban zadatak države i njenih prosvetnih vlasti moralo bi da bude očuvanje svake seoske škole bez koje je nemoguć opstanak sela u nerazvijenim brdsko-planinskim područjima koja su izložena brzom demografskom odumiranju, a imaju veliki strateški i nacionalni značaj za Srbiju.

Fakulteti i instituti

Srbija ima široku mrežu obrazovnih i naučnih institucija koja se bavi unapređenjem sela i poljoprivrede. Poljoprivredni fakulteti u Srbiji u prethodnom periodu su odigrali značajnu ulogu u obrazovanju stručnjaka. Na našim fakultetima u Beogradu, Novom Sadu, Čačku i Lešku, diplomiralo je nekoliko hiljada stručnjaka. Odbrađen je veliki broj magistarskih teza i doktorskih disertacija. Na našim univerzitetima diplomirao je velik broj stručnjaka veterinarske i tehnološke struke koji su direktno uključeni u razvoj sela, poljoprivrede i industrijskih

prehrambenih tehnologija. Nedostaje detaljna studija o realizaciji Bolonjske deklaracije na našim Univerzitetima. U prethodnih 20-ak godina otvoreno je nekoliko privatnih poljoprivrednih poljoprivrednih fakulteta u našoj zemlji.

- Naučni instituti u Srbiji u prethodnom periodu postigli su značajne rezultate. Ratovi na Balkanu u prvoj polovini devedesetih godina 20. veka, embargo, prelazak na liberalnu ekonomiju i nedovoljna briga društva o razvoju naših institucija dovela su do značajnog slabljenja naših instituta u borbi sa nacionalnim i multinacionalnim kompanijama. Zato ističemo probleme u naučnoistraživačkom radu, ali ukazujemo i na puteve kojim bi trebalo ići iz krize. Dakle, predlažemo programe za izlazak iz krize, nauke, sela i poljoprivrede“, navodi akademik **Dragan Škorić**, predsednik Akademskog odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti.

(Nastaviće se)

Seoske škole

Seoska škola je društvena i kulturna ustanova u kojoj se stiče elementarna pismenost i osnovno obrazovanje, tako da bez dobre seoske škole nema razvoja sela. Reforma osnovnog obrazovanja morala bi da obezbedi poseban i privilegovani status škola u zaostalim seoskim sredinama, te da u nastavnim programima svih osnovnih škola veći obim i značaj dobiju obrazovni sadržaji koji se odnose na selo kao zdravu životnu sredinu i na poljoprivredu kao perspektivno životno zanimanje. Izvršiti reorganizaciju i racionalizaciju mreže instituta i fakulteta u oblasti biotehnike, koja će obezbediti ubrzani i ravnomerni regionalni razvoj zemlje i koja podrazumeva formiranje kompetentnih nacionalnih instituta i fakulteta po ugledu na razvijene zemlje u svetu. Država i društvo treba da obezbede značajno veće finansiranje nauke u poređenju sa prethodnim periodom (0,3 odsto od BDP), da bi u narednih deceniju i po dostigli tri odsto od BDP. Na ovaj način biće stvoreni uslovi da nauka dobije vodeću ulogu u srednjoročnom razvoju zemlje.

Nije na odmet spomenuti koncepciju proširenih funkcija seoskih škola: a) pružanje obrazovnih usluga svim kategorijama seoskog

stanovništva (što uključuje predškolsko vaspitanje, osnovno obrazovanje odraslih koji nisu završili osnovnu školu, neformalno obrazovanje odraslog stanovništva u cilju osposobljavanja za proizvodne delatnosti, ekološko obrazovanje, zdravstveno prosvetovanje i sl.); b) viđenje škole kao centra kulturnog života seoskog stanovništva; c) koncepciju škole kao centra socijalnih aktivnosti stanovnika; d) razvoj škole kao centra obuke seoskog stanovništva za specifične proizvodne delatnosti.

Čovek se suočava sa činjenicom da u savremenom, humanom sistemu, uprkos svojim znanjima i moći, nije u stanju da obezbedi minimum za život svojih članova, da bude u harmoniji i miru sa prirodom u kojoj živi. Trendovi razvoja upozoravaju da će u budućnosti ovi problemi biti još zaoštreniji, teži i neravnomernije raspoređeni nego danas – ukoliko čovek ne nauči da adekvatno upravlja sobom i svetom na racionalniji i inteligentniji način. Srbija raspolaže sa dosta širokom mrežom naučnih institucija koje se bave rešavanjem naučne problematike u oblasti poljoprivrede i prehrambenih tehnologija. Slaba strana u sistemu naučnih institucija iz ove oblasti u Srbiji je neravnomerna regionalna raspoređenost samih institucija. Ovo se automatski negativno odražava na razvoj pojedinih regiona, a time i sela u njima.

Treba razvijati, a ne redukovati mrežu poljoprivrednih stručnih škola

STANJE USEVA NA SREMSKIM POLJIMA

Obećavaju kukuruz, soja i suncokret

Apeluje se na proizvođače da sa svih onih slobodnih površina gde je bila pšenica, uzmu uzorak i donesu u službu radi analize, i dobijanja preporuke đubrenja za naredne četiri godine

Žetva pšenice je pri kraju, a uz sumiranje rezultate, već se prave prognoze roda u jesenjoj berbi. Po rečima stručnjaka Poljoprivredne stručne službe Ruma, po trenutnom stanju useva, dobar rod obećavaju kukuruz, soja i suncokret.

Osvedočili smo se da pšenica može da postigne zaista velik rod. Približavamo se onom biološkom potencijalu, preko vagona po hektaru. Dokazali smo da smo se približili cifri koja je prinos i u zemljama Evropske unije. Recimo, Francuska ima prosečan prinos preko 7 tona po hektaru, na 5 miliona hektara koje u proseku seju. To su visoki standardi koje smo pokazali da možemo da ostvarimo. Međutim, mi imamo proizvođače koji imaju kvalitetne parcele, dobru mehanizaciju, ovladali su tehnologijom proizvodnje, ali imamo i proizvođače koji još uvek rade na jedan prevaziđen način, i zadovoljavaju se time da samo poseju i da se to kasnije nekako skine - **Đuro Pajić**, iz Poljoprivredne stručne službe Ruma.

Đuro Pajić

Po njegovim rečima, što se tiče drugih kultura, situacija je dosta dobra. U setvenoj strukturi najviše ima kukuruza koji je u dosta dobrom sta-

nju. Početkom vegetacije imao je povoljne uslove, porastao je, i sada se srednje rani i kasni hibridi nalaze u fazi pune oplodnje.

Mislim da bi tu sada trebalo da premosti neka kiša, koja bi samo još popravila ovo dobro stanje. To isto važi i za soju. Ona izuzetno izgleda, visoka je, bujna i zdrava. To pokazuje da usev koji je dobro odnegovan, ima manje problema sa bolestima i štetočinama. Imali smo prošle godine zbog suše, soju koja je bila dosta slaba, niska, osetljiva i podložna napadu lisnih štetočina, pa je i prinos bio vrlo skroman. Ove godine očekujemo da će to biti vrhunski prinosi, oko 4 tone po hektaru. U proizvodnji soje je jako bitno da se ona održava u čistom stanju i postoji čitava paleta potrebnih herbicida, i njihova primena je neophodna - naglašava Pajić.

Suncokret je takođe izuzetno dobar, i očekuju se kao i kod soje, prinosi od 4 tone po hektaru. On je sada u punom cvetanju, i sigurno je trenutno najlepša kultura u polju. Površina pod šećernom repom je smanjena u rumskoj opštini, i ova kultura se „preselila“ na teren Indije i Stare Pazove. Repa kao i ostale kulture svojim sadašnjim izgledom obećava. To je specifična ratarska kultura od koje se finansijski najviše očekuje, ali ona i zahteva punu pažnju tokom proizvodnje.

Šećerna repa traži terene koji su ispod 100 metara nadmorske visine, traži bogata, strukturalna zemljišta, dosta poravnata, bez nekih velikih depresija, padina. Bitno je i raspolaganje sa određenom tehnikom, to je specifična i zahtevna proizvodnja, ali ujedno i zahvalna proizvodnja, jer se njeni prinosi po hektaru kreću od 50 i naviše tona - navodi Pajić.

Suncokret u punom cvetanju

Saradnja između proizvođača i Poljoprivredne stručne službe, iz godine u godinu je sve kvalitetnija. Sve više proizvođača se obraća po raznim pitanjima, od čisto stručnih stvari, pa do pružanja pomoći oko ostvarenja subvencija koje su od strane države usmerene ka njima. Povećava se i broj onih koji vrše analizu svog zemljišta i primenjuju na osnovu toga đubrenje. U Poljoprivrednoj stručnoj službi na nivou opštine besplatno se i ove godine vrši analiza uzoraka zemljišta. Apeluje se na proizvođače da sa svih onih slobodnih površina gde je bila pšenica, uzmu uzorak i donesu u službu radi analize, i dobijanja preporuke đubrenja za naredne četiri

godine. To važi i za sve sledeće useve kada se skinu sa njive.

Uzorkovanje se uzima običnim ašovom na dubinu do 30 santimetara, ili sondama koje služba poseduje, ako za to ima potrebe. Jako je bitno da znamo u kakvom je stanju naše zemljište. Često se desi da ukoliko se dubri napamet, šablonski, neadekvatno, šteta bude višestruka. Pored bacanja novca na đubrivo koje ne odgovara, pravi se i disbalans hraniva u zemljištu - ističe Đuro Pajić. Analizom se tačno zna stanje zemljišta, koje je đubrivo i u kojoj količini potrebno, da bi se ostvarili dobri prinosi i rezultati.

M. Ninković
Foto: **M. Mileusnić**

Soja visoka, bujna i zdrava

SREMSKA MITROVICA
NASTAVAK KONTROLE PLODNOSTI ZEMLJIŠTA

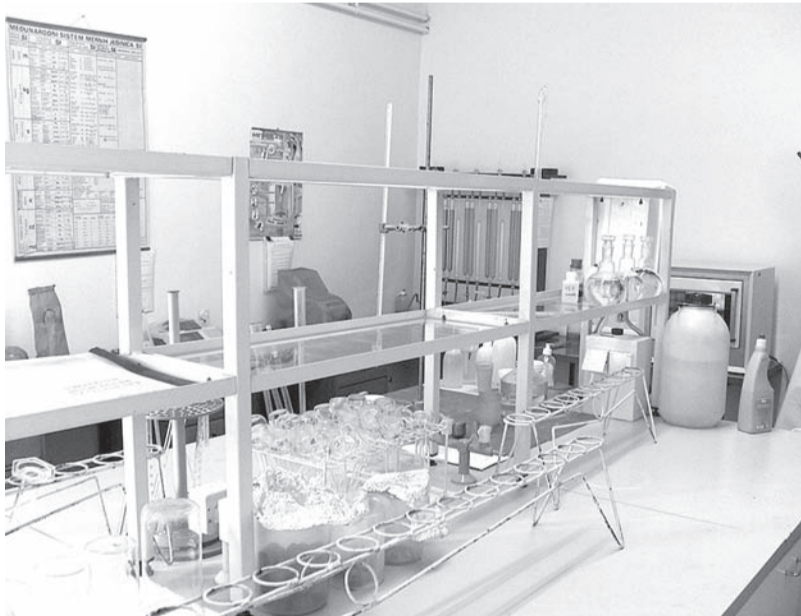
Put do ekonomične proizvodnje

Do kraja godine PSS „Sremska Mitrovica“ će analizirati oko 1.800 uzoraka zemljišta za šta je grad obezbedio oko četiri miliona dinara. Sličan ugovor potpisan i sa staropazovačkom opštinom

Žarko Suvić, direktor

Poljoprivredni proizvođači sa područja grada Sremska Mitrovica imaju priliku da besplatno uzorkuju svoje zemljište i ispitaju njegov kvalitet, jer se nastavlja saradnja Gradske uprava za poljoprivredu i Poljoprivredne stručne službe „Sremska Mitrovica“. Prema potpisanim ugovorima u laboratoriji Poljoprivredne stručne službe „Sremska Mitrovica“ do kraja godine biće analizirano oko 1.800 uzoraka zemljišta, a sredstva namenjena u gradskom budžetu za tu namenu iznose sa porezom 3, 99 miliona dinara. Poljoprivredna stručna služba „Sremska Mitrovica“ u saradnji sa gradom već nekoliko godina za re-

Laboratorija

dom sprovodi ovu korisnu i besplatnu akciju koja će doprineti ostvarenju ekonomičnosti proizvodnje i boljim prinosima - rekao je **Žarko Suvić**, direktor PSS „Sremska Mitrovica“. Ovim ugovorom se mitrovačka Poljoprivredna stručna služba obavezala da će nakon obavljenog posla gradu dostaviti izveštaj sa podacima o katastarskoj opštini i parceli na kojoj je urađena analiza, veličini parcele, broju parcele, načinu korišćenja parcele, dubini uzorkovanja, određivanju sadržaja mineralnim

materijala NPK u zemljištu i dati preporuku đubrenja po planiranim biljnim vrstama u naredne četiri godine. Sličan ugovor je PSS „Sremska Mitrovica“ potpisala i sa Opštinom Stara Pazova. Radi se o analizi 1.600 uzoraka poljoprivrednog zemljišta radi njegovog ispitivanja. Analiziraće se zemljište u katastarskim opštinama Stara Pazova, Golubinci, Vojka, Stari Banovci, Belegiš, Surduk, Nova Pazova, Novi Banovci i Krnješevci. **S. Đ.**

KORIŠĆENJE PREDPRISTUPNIH FONDOVA EU

Iskustva Poljske

Tranzicioni period u poljoprivredi dugo traje, entuzijazam i energija srpskog seljaka opada, sredstva iz IPARD programa namenjena poljoprivredi i ruralnom razvoju još uvek se ne koriste. Motiv za nove korake na putu ka EU mogu biti iskustva Poljske, zemlje u kojoj su poljoprivredni proizvođači bili najveće znak pitanja na referendumu za ulazak u EU, a sada su najveći zagovornici procesa integracija.

U slučaju Poljske počeci na planu evropskih integracija su bili teški, a reforme "brutalne i šokantne za obične ljude". Poljska je najbolji primer zemlje, u centralnoj i istočnoj Evropi, koja je na pravi način ušla u proces integracija, preduzela teške reforme i opredelila se za jačanje kapaciteta za korišćenje evropskih predpristupnih fondova, što je veoma važno, ne samo zbog unapređenja različitih segmenata društva, već i zbog pripreme za korišćenje evropskih fondova i znatno većih sredstava posle ulaska u punopravno članstvo.

Poljska je poznata po dobroj iskorisćenosti prepristupnih fondova za razvoj poljoprivrede i ruralni razvoj, zbog čega joj je Evropska komisija dodelila i dodatna sredstva. Svojevremena iskorisćenost tih sredstava u Poljskoj je bila "107%", a Evropska komisija, pošto je videla da Poljska efikasno koristi fondove, dodelila je dodatnih 140 miliona evra. Iskustva Poljske upućuju na značaj dobre pripreme za korišćenje predpristupnih fondova EU, jer Briselu su važne procedure i ne pomažu poznanstva. Brisel je birokratija i procedura, lose pripremljeni zahtevi biće „bačeni u smeće“, sredstva se moraju vratiti ako dobro nije urađen obračun dotacije. Na početku je novac u Poljskoj deljen regionima koji su predlagali projekte, o kojima je zatim odlučivala centralna vlast, ali je na taj način delom odlučivanje prebačeno i na niže nivoe. Iznosi su

bili zanemarljivi, ali stečeno iskustvo dragoceno. Poljski poljoprivrednici, bez obzira na to koliko su obrazovani, javljali su se specijalizovanim agencijama za pomoć prilikom popunjavanja zahteva za dobijanje sredstava. Bili su uspešni jer su imali energiju i odlučnost običnih ljudi koji su shvatili da će ispunjavanjem teških proceduralnih uslova „novac pasti s neba“. Poljska je, takođe, imala stručnjake u administraciji koji su poznavali komplikovane procedure apliciranja za sredstva EU.

Za Srbiju je važno da ima predvidivu poljoprivrednu politiku, da poljoprivrednici znaju kakva će biti i da baziraju investicione odluke na tome, a proces prilagodjavanja je težak, benefiti se ne mogu osetiti ni odmah po ulasku u EU. Poljska je ušla u EU 2004. godine i prema zvaničnim statistikama BDP je u 2013. bio dva puta veći nego 2003. godine, tj. njena ekonomija je rasla za 49% u desetogodišnjem periodu. U Poljskoj ističu da bez perspektive članstva u EU ta zemlja ne bi bila u stanju da završi ekonomsku transformaciju iz devedesetih. Perspektiva članstva bila je ključni faktor motivacije tokom post-komunističkog perioda. Taj cilj je odredio pravac transformacije. Veoma radikalna i izuzetno bolna „šok terapija“ dovela je danas Poljsku dotle da nešto što je skupo platila, sada se vraća. U budžetu EU za 2014-20. Poljska je obezbedila 82 milijarde evra ili četvrtinu svih sredstava EU iz kohezionih fondova.

Srpskoj poljoprivredi Poljska nudi dobro iskustvo koje treba iskoristiti. Perspektiva članstva kao faktor motivacije trebalo bi da podigne entuzijazam i energiju naših poljoprivrednih proizvođača za nove korake na putu ka EU, jer Brisel ne definiše budućnost srpske poljoprivrede, već kao partner ukazuje na najbolje mogućnosti.

Dipl. ing. **Zorica Zdravković**
PSS Kraljevo

ŽETVA U SRBIJI

Zalihe obaraju cenu pšenice

Prvi otkosi pšenice ovogodišnjeg roda pali su na vojvođanskim poljima, a iko je požnjeveno par desetina hektara ranih sorti na lakšim zemljištima, rezultati kažu da će rod biti dobar- izjavio direktor Udruženja žita Srbije Vukosav Saković. U Srbiji je žetva u toku na blizu 600.000 hektara, očekuje se prosečan prinos od oko 4,3 tone po hektar i ukupan rod od oko 2,5 miliona tona. Seljaci nezadovoljni sa cenom pa im se preporučuje da pšenicu samo skladište i da čekaju bolju cenu, ako je bude!

Piše: Branislav Gulan

Žetva u Srbiji se na blizu 600.000 hektara privodi kraju, prinosi će biti solidni. To znači da se očekuje rod od oko 2,5 miliona tona ili 4,3 tone po hektaru. To je na nivou višegodišnjeg proseka u zemlji. Kao i svake godine poljoprivrednici su nezadovoljni otkupnom cenom, koja se kreće u vreme žetve između 15,50 i 16 dinara, pa im stručnjaci savetuju da sačekaju sa prodajom ovogodišnjeg roda. Ratari su zadovoljni rodom hlebnog zrna ali poljoprivrednicima ne pogoduje cena žita. Iz iznetih podataka vidi se da se očekuje da će proizvodnja pšenice roda 2016. godine u Srbiji, u odnosu na rod 2015. godine, biti veća za oko 466.000 tona. Ali, sve dok ne padne i poslednji otkos i dok se žito ne smesti u skladišta, koja su veća od tri miliona tona, o žetvenim količinama, pričaće se ponajviše kao o željama aktualnih političara da je rod bio najveći baš u vreme njihove vladavine Srbijom!

- Tržište određuje cenu pšenice sada je 15 dinara videćemo kako će se kasnije cena pokazati, kaže **Dar-ko Klecin**, poljoprivrednik iz Bača, gde je ove godine održan Dan žetve u organizaciji Zadružnog saveza Vojvodine.

Poljoprivrednici tvrde da bi pšenica morala koštati najmanje 20 dinara po kilogramu bez PDV-a. S druge strane proce- ne otkuplivača su da će krajnja otkupna cena hlebnog žita novog roda biti negde oko 18 dinara s porezom na dodatu vrednost

- Završetak žetve pšenice se očekuje za desetak dana. Hleбно žito se u republici skida sa 600.000 hektara. Godina će biti dobra što se tiče prinosa hlebnog zrna - kaže sekretar za poljoprivredu Vlade Vojvodine **Vuk Radojević**. On dodaje da će prinosi na teritoriji Vojvodine biti oko 6,5 tona po hektaru. U svom prvom nastupu u javnosti od kada se nalazi na mestu prvog čoveka vojvodanske poljoprivrede, sekretar je izneo nerealnu, visoku procenu prinosa čak i u Vojvodini. Takva procena je više želja, jer je znatno iznad procene koju je izneo Republički zavod za statistiku, a to je da će prosek u severnoj srpskoj pokrajini iznositi oko 5,9 tona po hektaru! Odnosno biće njiva na kojima će biti rekordnih prinosa, i iznad 6,5 tona po hektaru, ali to nikako ne može biti ovogodišnji prosečan prinos u Vojvodini.

Direktor Produktne berze **Žarko Galetin** kaže da je zbog velikih prelaznih zaliha otkupna cena pšenice između 15,5-16 din po kilogramu. On navodi da cena jeste niska za pšenicu ovogodišnjeg roda, jer pored velikih svetskih prelaznih pšenica je i kod nas dobro rodila pa otkuplivači nude nižu cenu.

Ova cena je neprihvatljiva za poljoprivrenike, naročito nakon analiza stručnih službi Zadružnog saveza Vojvodine koji su izračunali da je za prosečan prinos ovogodišnja proizvodna cena pšenice 20 dinara po kilogramu. **Radislav Jovanov**, predsednik Zadružnog saveza Vojvodine kaže da naš seljak ne može da prihvati cenu od 15 dinara jer su ulaganja velika i ako paor želi dobar prinos mora da uloži u agrotehniku.

Finansijska obuka koja se odnosi na sprovođenje nedavno usvojenog Zakona o predžetvenom finansiranju održana je od 10. do 12. maja u Beogradu. U pripremi Zakona, sa Ministarstvom poljoprivrede saradivali su Organizacija UN za hranu i poljoprivredu (FAO) i Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), koje su obezbedile značajnu tehničku podršku usmerenu na definisanje novog finansijskog instrumenta. FAO i EBRD su promovisale zakon među korisnicima, pomogli izradu podzakonskih akata i finansirale izradu registra u APR-u. Nastavljajući navedene aktivnosti, FAO i EBRD su obezbedile dodatnu tehničku pomoć za programe promocije Zakona. Prema rečima **Miloša Milovanovića**, menadžera projekta UN FAO, tehnička pomoć FAO i EBRD nastavila se organizacijom trodnevnog finansijskog treninga koji je održan u Beogradu za tri grupe korisnika ovog zakona. "Obučeni su predstavnici banaka i kompanija koji se u Srbiji bave predfinansiranjem poljoprivredne proizvodnje o novinama koje zakon donosi u oblasti finansiranja poljoprivredne proizvodnje. Obuka je bila posvećena i predstavnicima različitih državnih organa, dok su i poljoprivredni proizvođači imali priliku da čuju kako će ovaj zakon biti primenjen u praksi", navodi Milovanović. Predavači na trodnevnoj finansijskoj obuci bili su predstavnici Rabobanke, svetskog lidera u finansiranju agrobiznis sektora, kao i stručnjaci konsultantskog preduzeća FACTIS iz Beograda.

Po rečima **Elies Fongers**, projekt menadžera agrobiznis sektora Rabobanke, uspostavljanje predžetvenog finansiranja je dobro i jednostavno rešenje za inače kompleksno finansiranje agro sektora. "Predžetveno finansiranje je bezbedan i delotvoran instrument koji može da razume svaki farmer, a koji mu

Proizvođači pšenice su u svetskom vrhu

omogućava da na jednostavan način, ulažući budući rod kako kolateral, dođe do neophodnih finansijskih sredstava pred setvu", napominje Fongers. Rabobanka je osnovana 1898. od strane holandskih farmara. Danas ova banka finansira 85 odsto poljoprivrednih proizvođača u Holandiji, dok je na međunarodnom nivou okrenuta isključivo agrobiznis sektoru. Predstavnici Rabobanke iz Brazila smatraju da ovaj sistem finansiranja nije dobar samo za farmere već za rast celokupnog agrobiznis sektora. Brazil je prva zemlja na svetu koja je uvela ovaj zakon i uspostavila sistem još 1994. godine, sa veoma pozitivnim iskustvima, pa se danas na taj način finansira najveći deo brazilske poljoprivrede.

Inače, bitno je istaći da država i 2016. godine preskače otkup pšenice. To znači da Republička direkcija robnih rezervi ni sada, kada imamo dosta viškova, i pored toga neće kupovati hleбно žito za državne potrebe. Razlog je što novac za ove namene nije predviđen u budžetu Republike Srbije!

Otkup po kvalitetu

U proteklih pet godina u Srbiji pšenica se gajila na prosečnoj površini od oko 616.000 hektara, sa prosečnim prinosom od 3,96 tona po hektaru i ukupnom godišnjom proizvodnjom od oko 2,4 miliona tona, navodi je Nenad Budimović,

sekretar Udruženja za poljoprivredu PKS, naglašavajući da je kvalitet semena veoma važan segment u poljoprivrednoj proizvodnji.

Inače, pšenica je u Jugoslaviji, pa i Srbiji poslednji put po kvalitetu bila otkupljena 1988. godine, (primedba autora B.G.) Od tada se ne primenjuje zakon, odnosno pravilnik da se pšencia plaća po klasama. Propis nikada nije zanično ukinut, ali prečutno je prestao da se primenjuje... Danas se ponovo traži da se donese ovakav propis. Priče počinje iz početka, kao da je to nešto novo, što će biti najveća, istorijska novina u otkupu hlebnog žita u Srbiji!

Prilikom prijema pšenice uobičajena je praksa da se meri samo masa i vlaga, a nakon toga sva pšenica odlazi u iste ćelije, tako da se dobija nestandardizovani materijal. Razvrstavanje žitarica po grupama kvaliteta može se sprovesti sistemom javnih skladišta, izmenom zakonske regulative i uvođenjem proteinskog sastava kao obaveznog parametra kvaliteta, kao i sistemom podsticaja, tržišnim intervencijama, nabavkom žitarica radi prehrambene sigurnosti, uvođenjem centralizovanog sistema za kontrolu kvaliteta žitarica, ukazano je na seminaru, koji je na inicijativu Semenarske asocijacije Srbije, organizovala Grupacija za semenarstvo Udruženja za poljoprivredu PKS. U narednom periodu očekuje se donošenje Pravilnika o minimumu kvaliteta pšenice, a se-

me koje bude ispod tog minimuma, biće klasifikovano kao stočna hrana. Silosi nisu opremljeni opremom koja bi na prijemu merila sve parametre za kvalitet, pa je neophodno obezbediti rok za nabavku opreme i subvencionisane kredite kako bi se skladištari pripremili za sprovođenje Pravilnika. Sistem javnih skladišta za poljoprivredne proizvode zasniva se na licenciranju, posebnoj kontroli i dodatnim garancijama poslovanja.

Proizvodnja semena

Državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine prof. dr Zoran Rajić naglasio je da je u toku usklađivanje Zakona o semenu sa evropskim propisima. U 2015. godini ukupno je proizvedeno semena pšenice na površini od 40.688 hektara, od čega su najveće površine, oko 17.360 hektara, bile pod semenskom pšenicom, a prema proceni prinosa doradnog semena, proizvedeno je oko 109.000 tona semena pšenice. Akreditovane laboratorije ispituju kvalitet semena poljoprivrednog bilja, po međunarodno priznatim metodama. Postoji 18 laboratorija akreditovanih od strane ATS-a i tri laboratorije akreditovane od strane ISTA - Međunarodna asocijacija za ispitivanje semena. Generalni sekretar Semenarske asocijacije Srbije Svetlana Balešević Tubić

Proizvodna cena pšenice roda 2016. godine, koju je sačinio Petar Radić, stručni saradnik Zadružnog saveza Vojvodine, na privatnom sektoru:

R.b.	Operacija	Troškovi
	Materijal	din/ha
1	Prevoz NPK đubriva	380.00
2	Rasturanje NPK đubriva	1,514.00
3	Oranje do 25 cm	8,032.00
4	Tanjiranje	2,808.00
5	Setvospremiranje	2,372.00
6	Prevoz semena za setvu	380.00
7	Setva	2,170.00
8	Valjanje	1,034.00
9	Prevoz azotnih đubriva	380.00
10	Rastur. azotnih đubriva	1,514.00
11	Prskanje herbicidom	2,784.00
12	Prskanje fungicidom + insekticidom	2,784.00
13	Prskanje fungicidom	2,784.00
14	Prskanje insekticidom	2,784.00
15	Kombajniranje sa sitnjenjem slame	11,843.50
16	Prevoz pšenice	1,302.00
	Troškovi mašinskih operacija	44,865.50
17	Seme (300 kg/ha)	13,500.00
18	NPK-15:15:15 (300 kg/ha)	12,600.00
19	UREA (200 kg/ha)	8,500.00
20	Herbicid Metmark WP (10 g/ha)	280.00
21	Fungicid Akord (1 l/ha)	3,245.00
22	Fungicid Duofenplus (1,5 lit/ha)	2,385.00
23	Insekticid Nurelle D (1,5 l/ha) (dva puta)	4,410.00
	Troškovi repromaterijala	44,920.00
24	Dopr. za penz-inval. osiguranje	8,333.00
25	Osiguranje useva	1,880.00
	Ostali troškovi	10,213.00
	TROŠKOVI UKUPNO	99,998.50
	Procenjeni prinos	5000 kg/ha
	Cena koštanja	20.00 din/kg
	Prodajna cena (+10% akumulacije)	22.00 din/kg

istakla je da će ovakvi skupovi pokrenuti inicijativu za rešavanje aktuelne problematike gajenja, prerade i otkupa pšenice na osnovu kvaliteta, kako bi Srbija imala što kvalitetniju sirovinu za pekarsku industriju.

Rod, dobar cena omanula!

Prvi otkosi pšenice ovogodišnjeg roda, po tradiciji, pali su na vojvođanskim poljima. Očekujemo dobar, prosečan rod, od oko 2,5 miliona tona uz prinos od oko 4,3 tone po hektaru. Zito će biti dovoljno za domaću pogaču, a i za izvoz će ostati više od milion tona, kaže direktor Udruženja „Žito Srbije“ **Vukosav Saković**.

Saković naglašava da su poslednjih nedelja zalihe lanjske pšenice pale s 350.000 tona na 300.000 tona, jer su poljoprivrednici pšenicu koristili kao stočnu hranu, jer je bila jeftinija od kukuruza. Zbog svega toga i uz ovakav rod, kao i zalihe koje imamo, realan je izvoz od oko 1,5 miliona tona.

Kada je u pitanju otkup i cena hlebnog žita Saković kaže da se za sada ništa sa sigurnošću ne može reći, jer je cena lanjskog žita u Srbiji veća nego u okruženju, a novi rod većina poljoprivrednika će ovog leta verovatno ostaviti u silosima kako bi sačekali bolju cenu. Mesta u silosima ima dovoljno za sve koji bi da sačekaju, a kako će se na kraju otkup završiti i po kojoj ceni najviše će zavisi od kvaliteta ovogodišnjeg roda. Treba podsetiti i da se otkup pšenice trenutno ugovara po takozvanim akontnim cenama koja se kreću oko 16 dinara po kilogramu, a konačna će biti utvrđena kada se tržište stabilizuje tokom leta ili kasnije. Poljoprivrednici pak tvrde da bi pšenica morala koštati najmanje 20 dinara po kilogramu bez PDV-a. S druge strane procene otkupljivača su da će krajnja otkupna cena hlebnog žita novog roda biti negde oko

18 dinara s porezom na dodatu vrednost. Dakle, niko ne može pojedinačno formirati cenu pšenice, a ona je u poslednjih deset dana pala sa 16 na 15 dinara po kilogramu. To govori da seljaci ne mogu biti zadovoljni jer cena hlebnog zrna sad iznosi 15 dinara i teško da može biti niža. Dakle, ovo je i godina obaranja svetskog rekorda u proizvodnji pšenice, ali i po niskim cenama.

Puni ambari i prazan džep

Šta će dalje biti ostaje da se vidi, jer svako ko je sposoban da pogodi cenu na svetskim berzama, a time posredno i kod nas bio bi odavno veoma bogat. U svakom slučaju u 2016. godini imamo žetvu s dobrim rodom, a ako i kvalitet bude na tom nivou ni paori ne bi smeli finasijski loše da prođu, govorilo se na početku žetve. Takva procena se ostvaruje samo delimično, jer seljaci imaju dobar rod, pun ambare, ali pazan džep.

Šteta u poljoprivredi od nevretena koje je proteklih dana pogodilo celu Srbiju još se procenjuje, ali prema prvim pokazateljima od grada su najviše stradali pšenica i voće, posebno malina, izjavio je sekretar Udruženja za poljoprivredu Privredne komore Srbije (PKS) **Nenad Budimović**. Pšenica i suncokret, kako je dodao, su najviše stradali u južnom Banatu, ali još precizno ne može da se utvrdi koliko će to uticati na prinose i kolike su štete, jer ima njiva koje su čitave uništene, dok su druge koje su odmah pored neoštećene.

Kako sada stvari stoje Republička direkcija robnih rezervi ni ove godine neće kupovati hlebno žiti za državne potrebe. Zvaničnu potvrdu da Direkcija žeto kupovati neće u ovoj instituciji prethodnih nekoliko dana, uprkos pokušajima, nismo uspeali dobiti, ali je činjenica da novci za ovu namenu u budžetu pred-

Poljoprivrednici pšenicu koristili kao stočnu hranu, jer je bila jeftinija od kukuruza

viđeni nisu. Nove republičke vlade nema, a verovatno ni nove odluke da se u otkup uđe.

Mirovanje cena hrane

Visoka proizvodnja poljoprivrednih proizvoda i nešto veći broj površina pod usevima u narednih deset godina će pokriti rastuću tražnju za hranom i dovešće do stabilnih cena, saopštile su danas Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (FAO) i Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). U godišnjem izveštaju o perspektivama poljoprivrede u periodu od 2016. do 2025. godine, FAO i OECD navode da će ograničavanju potrošnje hrane doprineti umereni ekonomski rast, sporiji rast svetske populacije i trend među domaćinstvima da dodatne prihode troše na neprehrambene stavke, čak i u zemljama u razvoju, prenosi agencija Rojters. Kako se dodaje u izveštaju, poljoprivredni proizvodi izlaze iz ere dominantne volatilnosti prouzrokovane skokom cena u 2007/2008. godini, jer usporeni rast svetske ekonomije ograničava tražnju. "Budući da su rast ponude i tražnje usklađeni, procenjuje se da će realne cene poljoprivrednih proizvoda ostati relativno stabilne. Povećana tražnja za hranom će biti pokrivena kroz rast produktivnosti", navodi se u zajedničkom izveštaju. U zemljama u razvoju će doći do veće potrošnje šećera, ulja i masti nego žitarica i proteina, jer sve više ljudi koristi prerađenu hranu. Takođe će doći do zaokreta ka životinjskim proteinima, kao što su meso, riba i mlečni proizvodi, što će dovesti do viših cena žive stoke, navodi se u izveštaju.

Aktuelna kretanja na svetskom tržištu pšenice

Po iznetim podacima (poslednja procena iz juna meseca), procenjuje se da će u ekonomskoj 2016/17. godini, u odnosu na prethodnu procenu iz maja meseca) biti veća za cca 3,8 miliona tona. Svetska proizvodnja pšenice i dalje će zadržati trend visoke proizvodnje (iako će za cca 2,3 mil.tona biti manja u odnosu na rekordnu proizvodnju iz ekonomske 2015/16. godine). U odnosu na prethodnu ekonomsku 2015/16. godinu (posmatrajući veće proizvođače pšenice), značajniji pad proizvodnje pšenice očekuje se u EU, Turskoj, Ukrajini i Maroku a povećanje proizvodnje u Rusiji i Argentini - kaže **Zdravko Šajatović**, direktor novosadske „Žitounije“.

Procenjena **svetska potrošnja pšenice** u ekonomskoj 2016/17.

godini iznosiće oko **716** miliona tona, što je najviše u odnosu na sve prethodne posmatrane godine (a u odnosu na prethodnu majsku prognozu veća je za cca 7 miliona tona). Bez obzira na to, svetska proizvodnja pšenice je u posmatranim godinama još uvek iznad potrošnje (izuzetak je bila ekonomska 2012/13. godina). Direktna posledica napred navedenih kretanja u svetskoj proizvodnji i potrošnji pšenice je nastavak trenda porasta **svetskih zaliha pšenice** koje će (po ovoj proceni) u ekonomskoj 2016/17. godini dostići najveći zabeleženi nivo od oko **258** miliona tona. Ovaj nivo svetskih zaliha pšenice pokriva prosečnu potrošnju pšenice za nešto više od četiri meseca (inače je dovoljan nivo zaliha koji pokriva potrošnju do tri meseca), navodi **Vukosav Saković**, director „ŽitoSrbije“.

U vrhu svetskih proizvođača

Prema podacima američkog ministarstva poljoprivrede, Srbija po hektaru prosečno ubira više od 4,3 tone ove žitarice, mnogo više od SAD, Rusije, Kanade... Srbija je po prinosu pšenice od 4,3 tone po hektaru u poslednjih pet godina daleko bolja od SAD, Ukrajine, Kanade, Indije, Italije, Rusije, Australije, a u pojedinim delovima Vojvodine dostigla je i svetske lidere - Nemačku i Francusku.

Retke su oblasti u kojima se Srbija može pohvaliti da je u svetskom vrhu, ali proizvođači pšenice jesu, i o tome je nedavno pisala i čuvena agencija Rojters. Njihov novinar je posetio Srbiju i konstatovao da je naša zemlja, prema podacima američkog ministarstva poljoprivrede, po prosečnim prinosima samo iza Nemačke, Francuske i Kine, dok je ispred Italije, Kanade, Indije, SAD... Većina proizvodnje je u Vojvodini, gde ima crnice, možda najpoželjnije vrste zemlje. To je jedan od razloga za visoke prinose, koji su osam tona po hektaru, kao u severnoj Francuskoj. Ali nešto lošija zemlja u ostalim delovima Srbije smanjuje prosečan prinos na iznad četiri tone, što je i dalje više od svetskog proseka i od direktnih izvoznih konkurenata Rumunije i Ukrajine, navodi Rojters.

Semenarstvo Srbije

Dolazi vreme u kome će svaka druga godina biti ekstremno sušna pa su nam potrebne sorte i hibridi prilagođeni za ovo područje i otporni na klimatske uslove koji će ovde vladati. Budućnost svake zemlje zavisi od onog što posedu-

je u sopstvenoj semenarskoj proizvodnji kako bi prehranila naciju. Dakle, svaka zemlja koja bude imala kvalitetnu sopstvenu semenarsku proizvodnju ne treba da brine za budućnost. U Srbiji je nauka dala pun doprinos ovoj proizvodnji, ali poslednjih godina, kao da se gubi dah, bilo je i dosta upotrebe stranih hibrida i sorti, koji nisu prilagođeni ovom podneblju pa nam je proizvodnja u poljoprivredi pala na nivo od pre tri decenije. Najbolji dokaz takvog stanja je činjenica da je suša 2016. godine nanela štetu veću od milijarde evra. Otpornost na sušu i veće prinose dali su usevi, koje je stvorila domaća nauka, jer su bili prilagođeni za ovo podneblje. Primera radi, kukuruz koji je stvoren u domaćim institutima u Zemunu i Novom Sadu, pod zalivnim sistemima dao je rod i od 12 tona po hektaru, a onaj koji nije imao dovoljno vode između dve i tri tone. Uvozni hibridi su bili znatno ispod toga. Cilj je stvoriti što otpornijedomaće hibride i semena za gajenje na ovom području, u vreme koje dolazi kada nas pogađaju ekstremno visoke temperature. Jer, od 100 godina 51 će biti sušna! Takođe je potrebno da posedujemo i semena za previše vlažna vremena.

Prazno predizborno obećanje!

Poljoprivrednim proizvođačima ove godine je bilo dato prazno predizborno obećanje o dobijanju para iz IPARD programa, već 2016. godine! Glasanje je prošlo, ali novca za sada, u ovoj godini nema, iako su svi obećavali u predizbornoj kampanji! Seljaci su to od obećanja i očekivali! Međutim, sigurno je da novac u ovoj godini neće dobiti!

To je potvrdio državni sekretar za poljoprivredu Danilo Golubović, koji je seljake u Danu žetve u Baču, dao novo objašnjenje, sa sledećem porukom: Seljaci mogu očekivati da će već od oktobra (verovatno ove godine) moći da konkurišu za IPARD fondove, a Srbija će do 2020. godine moći da povuče 175 miliona evra. Dakle, prvo treba da se raspiše konkurs (a to će po najnovijem obećanju biti u oktobru, ako se desi 2016. godine), a potom treba da prođe devet meseci, kada se podnese dokumentacija, i ako je sve u redu, tek posle toga se donose odluke!

Golubović naglasio je da je srpski seljak pametan i da će znati da iskoristi tu priliku (verovatno istorijsku - primedba B.G.) te da se očekuje i veliki broj zahteva jer su poljoprivrednici već spremni.

Pšenice nešto manje nego lane

- Iako se mnogo govori o tome da je prinos veći nego prošle godine, iako imamo dosta podataka koji svedoče da pojedinačne parcele zaista imaju odlične rezultate, na kraju možemo konstatovati da je prinos manji za 4,6 posto. Takođe i hektolitar je lošiji nego prošle godine. On se kreće od 75 do 78, a prošle godine je bio znatno bolji, objašnjava Vladimir Vlaović

Ovogodišnja žetva strnina u Sremu privedena je kraju. Usevi su skinuti sa 66.949 hektara. U toku poslova, prema rečima **Vladimira Vlaovića**, sekretara udruženja za agrar Sremske privredne komore, većih problema nije bilo pa sremački paori mogu biti zadovoljni tim segmentom velikog posla koji je bio pred njima. Padavine su istini na volju, produžile žetvene radove, ali su prijemi protekli bez problema. U radovima je učestvovao veliki broj mehanizacije, pšenica je već uskladištena i jedino na šta se još uvek čeka jeste zadovoljavajuća otkupna cena koja je trenutno prilično niska, od 13 do 15 dinara.

Đorđe Stojanović

- Mnogi čak ni ne otkupljuju hlebno zrno. Da li se radi o nedostatku para ili prosto taktici čekanja videćemo. Tek, oni koji su predali u silose koji ne misle da otkupljuju robu, teško će je u skorije vreme i prodati, objašnjava Vlaović i dodaje da će dosta toga zavisiti i od stava Ministarstva poljoprivrede koje upravo ovih dana rešava pitanje dodatnih otkupa radi robnih rezervi.

Sa sremačkih oranica, ove godine požnjeveno je 58.560 hektara, postignut je prosečan prinos od 6.3 tone po hektaru, pa je tako ukupno požnjeveno 367.379 tona pšenice u Sremu.

- Iako se mnogo govori o tome da je prinos veći nego prošle godine, iako imamo dosta podataka koji svedoče da pojedinačne parcele zaista imaju odlične rezultate, na kraju možemo konstatovati da je prinos manji za 4.6 posto. Takođe i hektolitar je lošiji nego prošle godine. On se kreće od 75 do 78, a prošle godine je bio znatno bolji. Bilo je reči da će pored prijema ove godine masovnije krenuti i plaćanje po kvalitetu pšenice, ali od toga, kako stvari trenutno stoje, još uvek nema ništa. Sve to, kaže Vlaović, dodatno opterećuje poljoprivredne proizvođače koji nakon okončanog posla očekuju i veće razumevanje države.

Kada govorimo o ječmu, onda treba pre svega istaći da je ove godine usev skinut sa 4.930 hektara, a da prosečan prinos iznosi 5.4 tone po hektaru, što ukupno čini 26.882

požnjevene tone. Prošle godine, prinos je bio 5,1 tona, tako da je za 5,9 posto veći prinos ove godine.

- Triticala je požnjeveno sa 2.050 hektara, prosečan prinos je 6.1 tona po hektaru, odnosno ukupno je požnjeveno 12.504 tone u Sremu. U odnosu na lanjsku godinu kada je prinos bio 5,5 tona po hektaru i ovde smo svedoci porasta istog za 10,9 posto. Na kraju, uljana repica je skinuta sa 1.309 hektara, prosečan prinos je tri tone po hektaru, što u ukupnom zbiru čini 3.934 tone u čitavom Sremu, odnosno za 7,1 posto više nego u odnosu na prošlu godinu, kaže Vlaović.

Rumski prosek oko šest tona

Hlebnim zrnom je ove godine na teritoriji Opštine Ruma, bilo zasejano oko 9.000 hektara, i oko 1.000 hektara ostalih strnina. Žetva je zvanično započela 25. juna i upravo se privodi kraju. Gotovo sav posao je završen, a ostale su još samo neke sporadične parcele. Osim dva-tri dana prekida zbog kiše, žetveni radovi su tekli dosta dobro, i za manje od dve nedelje ovaj važan posao je uspešno okončan. O prvim rezultatima i pokazateljima žetve, govori dipl. ing. **Đuro Pajić**, iz Poljoprivredne stručne službe Ruma.

- Prinosi će ipak biti nešto niži u odnosu na prošlu godinu. Ipak i sada je postignut prosek od oko 6 to-

U radovima učestvovao veliki broj kombajna

na po hektaru, s tim da je bilo i onih parcela koje su davale i preko 8-9 tona po hektaru. Kada je u pitanju hektolitar, on je nešto niži za par procenata, i u proseku je od 78 do 80. Vlaga je sva bila uslovna i nema potrebe za dodatnim sušenjem pšenice, što je dobro jer će se tako uštedeti u proizvodnji. Nešto je lošiji i pekarski kvalitet, na šta je verovatno uticala i nešto veća količina padavina u vreme kada je pšenica počela sa nalivanjem. Moguće da je bilo i preterivanja u primeni azota, jer smo imali nekih 20 posto poleglih parcela. Ne sme se zaboraviti i ne reći, da je ove godine pšenica imala veću potrebu za zaštitom od bolesti i bilo je potrebno najmanje dva tretiranja, a ponegde i tri. Kod onih proizvođača koji nisu primenjivali adekvatnu zaštitu, primetno je umanjeње kvaliteta i umanjeња prinosa. Dakle, zaključak bi bio, da bez obzira na sortiment, potrebno

je ukalkulisati u planu proizvodnje pšenice, i njenu zaštitu od bolesti, i od štetočina. Nismo se na sreću sretali sa nekim novim bolestima. Bile su to fuzerioze klasa, koje utiču na lošiji kvalitet zrna, zatim lisne rđe, septorije.

Pajić ističe da su odlični prinosi postignuti kod onih proizvođača koji ništa ne prepuštaju slučaju. Ispoštovani su rokovi setve, vreme setve, kvalitet pripreme, pravilno đubrenje, pravilna primena agrotehničkih mera, i rezultat nije mogao da izostane. Ukoliko i klimatske prilike idu na ruku, takvi proizvođači ostvaruju maksimalne prinose.

Preko šest tona i u Šidu

Prema informacijama Kancelarije za poljoprivredu Opštine Šid, od 11. jula, žetva pšenice je završena na svih 6.590 hektara koliko je bilo na teritoriji šidske opštine. Prosečan prinos kod poljoprivrednih preduzeća i zadruga je 6,35 tona po hektaru a kod individualnih proizvođača 7,30 tone po hektaru, sa prosečnom vlagom zrna od 11 do 13 posto i hektolitarskom težinom 79,8 posto.

U potpunosti je, takođe, završena i žetva ozimog ječma na svih 60 hektara pod ovim usevom. Prosečan prinos je 6,3 tone po hektaru, sa vlagom 12 do 14 posto. Ove godine u žetvi je učestvovalo pet kombajna poljoprivrednih preduzeća i zadruga i 163 kombajna individualnih gazdinstava.

Reč imaju paori

Poslove na svojim oranica kraju je priveo i **Đorđe Stojanović** iz Lačarka. Pod hlebnim zrnom, Stojanović ima 15 hektara i kako kaže, ostvario je solidan prinos od 7.5 tona po hektaru. Žito je sa svojih oranica skidao sam pa se tako nada da će u razlici koju je zahvaljujući sopstvenom radu ostvario uspeti da dođe do iole pristojne zarade.

- Moj kombajn je stari, mnogo troši, a sve lošije radi. Zato sam razmišljao da li da platim nekom da mi radi, ili da to uradim sam, pa makar i kroz iznajmljivanje mehanizacije. To mi se, držim, isplatilo. Što se tiče cene, ne znam šta bih

rekao, mi se svake godine vraćamo na istu temu i uvek isto možemo da kažemo. Cena je nikakva, ako nam neko da 15 dinara to se ispostavlja više nego dobro ali i to ne zbog toga što je taj iznos stvarno zadovoljavajuć, nego zbog toga što je 13 dinara još lošije. Verovatno će mnogi reći da mi seljaci mnogo kukamo, ali bih jako voleo da oni koji tako misle sednu u traktor i pođu malo na njivu. Mi nismo krivi što se u Srbiji generalno loše živi. To je nešto što delimo svi, kaže Stojanović.

Nezadovoljan cenom je i **Miloš Ostojić** koga smo sreli u grgurvačkom ataru prilikom baliranja žetvenih ostataka. On napominje da, iako nije očekivao 20 dinara, 13-14 dinara koliko se trenutno daje, ispod svakog je očekivanog nivoa. Ostojić problem vidi u nedostatku jasne državne politike u oblasti poljoprivrede, kao i u manjku kreativnih ideja koje bi ovu, kako ističe, većito produktivnu delatnost, stavila u funkciju obnove čitave države.

- Kome više pričati i zašto? Pazite, mi stalno ponavljamo jedno te isto, kao papagaji, ali badava. Niko nas ne sluša i niko na nas da obrati pažnju. Svaka setva i svaka žetva, umesto da budu ispunjeni radošću zbog toga što činimo nešto korisno i za nas i za zajednicu, kod nas u Srbiji se pretvori u jadikovku i to sa punim pravom. Kako stvari stoje, biće da mi imamo pravo da kukamo, ali još uvek niko nije dobio mandat i pravo da naše probleme reši, kaže Ostojić uz napomenu da još jedino sramota od zapuštnih oranica sremačke paore čini aktivnim.

Žita manje nego lane

POPINCI • ISKORIŠĆENOST ŽETVENIH OSTATAKA U GAZDINSTVU MARKOVIĆ

Slama služi za prostirku i hranu

Ove godine su sa tri jutra ječma imali 850 bala slame, od pšenice oko 2.000 bala i 1.000 bala od tritikala. Sve se to upotrebi za stoku

Slama u stočarstvu se koristi ne samo kao stočna hrana, nego i kao prostirka kod goveda jer odlično upija vlagu i čuva toplotu ispod životinja dok leže, mekana je i po njoj se stoka ne kliza. Najbolje vlagu upija isitnjena i presovana slama i to od pšenice. Stočari koji drže priplodne krave, prednost daju pšeničnoj i ovsenoj slami koje najbolje upijaju vlagu, a samim tim se obezbeđuje dobro zdravlje vime na kod krava, i uopšte kod goveda sprečava se povreda nogu.

Kako se žetva uspešno privodi kraju, mnogi domaćini su prionuli na baliranje i smeštaj slame. Posebno o slami vode računa stočari poput **Nikole Markovića** iz Popinaca koji, kako rekoše njegovi radnici koji su se zatekli na njivi na utovaru, ima puno stoke. I tačno je. U svemu

mu pomaže sestra **Duška** jer ih je ovog proleća, na žalost majka Zlata iznedana napustila, a sticajem okolnosti, oni nisu zasnovali svoje porodice. U zrelih godinama, ali od poljoprivrede ne odustaju. Ljubav prema selu i zemljoradnji nasledili su od roditelja. Bave se i ratarstvom i stočarstvom. Kombinuju. Drže se tradicionalnog načina uzgoja stoke, zasnovanog, koliko je to moguće na organskoj proizvodnji, upravo onako, kako je to i baka Zlata radila. U njihovim oborima mogu se još uvek naći autohtone crne svinje, za koje, kako tvrde, imaju poznatog kupca. Mušterije vole meso baš od tih svinja. Bez tovljenika, krmača prašara, krava i bikova nikada nisu. Sve što proizvedu na svojih 27 jutara zemlje prođe kroz stoku. I ako cene stoke žive mere variraju, Markovi-

ćima to mnogo ne smeta jer imaju ustaljene mušterije. Trenutno muzu šest krava i sav sir ode za beogradske pekare.

– Mora da se radi – kaže Duška i dodaje:

– Pored svojih 10 krmača prašara, kupili smo još 50 prasaca, uzećmo i 20 teladi. Imamo i šest krava i dalje proizvodimo mleko i sir s kojim snabdevamo svoje mušterije koje drže pekare po Beogradu. Trenutno u tovu imamo 20 tovljenika koji će za dvadesetak dana dospeti za klanje. Cena od 140 dinara za kilogram nije neka, ali moramo da imamo kontinuirani promet – objašnjava Duška, dodavši da, upravo zbog kontinuiteta u proizvodnji, ne odustaju od tovljenja ni svinja, ni bikova.

Kako planiraju, za Novu godinu trebali bi da imaju 100 tovljenika i 20 bikova. To nije malo. Stoci treba i hrana i prostirka, tako da se sva slama od pšenice i ječma upotrebi u uzgoju stoke.

– Svu slamu koristimo za stoku. Prostiremo, a može, za promenu da im se da i da jedu. Kombinujemo detelinu, slamu i kukuruzovinu. Žetvene ostatke nikada nismo palili. Ove godine s tri jutra ječma imali smo 850 bala slame, od pšenice oko 2.000 bala i 1.000 bala od tritikala. Sve se to upotrebi za stoku – priča Duška i dodaje da su zadovoljni ovogodišnjim rodnom žitom, a imali su, na po tri jutra ječma, pšenicu i tritikal koji je „fantastično rodio“, pet tona po jutru. Pod kukuruzom je 14,5 jutara i sav rod će se upotrebiti za stočnu hranu.

Utovar slame na njivi

Na kraju Duška ističe koliko je značajno da se stoka slobodno kreće, pa su njihove staje tako i napravljene. Donje dvorište je prilagođeno toj svrsi tako da se prasici slobodno šetaju, a i govedima su obezbeđene letnje prostorije s dosta

otvora. Staje su uredno počišćene a pod goveda je prostrta slama koja je u ovom gazdinstvu neizostavna komponenta u uzgoju stoke. Posebno je to važno ako se teži zdravoj proizvodnji.

G. Majstorović

Slama najviše služi za prostirku

PRIVINA GLAVA • ZDRAVKO ZEC, RATAR I STOČAR

Ovčarstvo se najviše isplati

- U poslednje vreme jaganjad se dosta traži, tako da ne brinem o njihovom plasmanu, a i cena je dobra, kreće se oko 300 dinara po kilogramu žive vage. Zato bih svakome ko je mlad i ko nema posla savetovao da se prihvati gajenja ovaca. Međutim, mladi danas neće da se bave time, jer oni ne vole prljave poslove, nego vole fino i ugodno da žive, vole da se lepo obuku, a to uz ovce ne ide – kaže Zdravko Zec, poljoprivrednik iz Privine Glave

Kada je zbog ratnih zbivanja pre dve decenije iz rodne Hrvatske stigao u Privinu Glavu, **Zdravko Zec** nije imao mnogo izbora čime će da se bavi, pa se zato odmah prihvatio poljoprivrede. S obzirom da je iz Hrvatske došao bez svoje imovine, vremenom je od svog rada uspeo da kupi zemlju, tako da danas poseduje 20 jutara na kojima gaji pšenicu i kukuruz, a još desetak jutara uzima u arendu. Od mehanizacije poseduje sve osnovne stvari: dva traktora i potrebne priključke.

–Osim ratarstva, bavim se i stočarstvom. Već godinama držim ovce, trenutno ih imam sto komada, jer sam uvideo da se taj posao finansijski isplati i da donosi najveći dohodak u domaćinstvu. Počeo sam sa pet ovaca, koje sam kupio 2000-te godine. Osim toga, imam i deset krmača prasilja, a sve to radim sam. Imam dva sina, oni se bave sličnim poslovima, jedan drži povrće pod plastenicima, a drugi se bavi svinjogojstvom. Nevolja nas sitnih poljoprivrednika je što o nama niko ne vodi računa, jer su svu zemlju pokupili krupni proizvođači, s obzirom da oni imaju prioritet u odnosu na nas. Izgleda da je politika države da se sitni proizvođači uguše, a da li će išta u budućnosti biti bolje, to ne znam. Zemlju imamo kvalitetnu, ali nemamo pomoć

Zdravko Zec iz Privine Glave

od države, nego moramo da čekamo na švercere koji preprodaju stoku. Država bi subvencijama trebala da pomogne male sitne proizvođače i u stočarstvu i u ratarstvu. U selu kod nas imaju samo tri četiri registrovana gazdinstva, a svi ostali se bave poljoprivredom ali nisu registrovani. Možda bi oni malo i ojačali, ali im treba pomoć – objašnjava Zdravko Zec iz Privine Glave.

Kako kaže, on pamti vremena kada je zarada poljoprivrednika bila mnogo veća, dok je sada gotovo zanemarljiva. Na žitu se, tvrdi on, zarađuje sasvim malo, a na prasici gotovo nimalo.

–Sramota je reći da je prase 150 dinara po kilogramu, a da bikovi nisu ni dva evra. Kukuruz je 1.600 dinara, ali pitanje je dokle će da drži tu cenu. Ali, oni koji se bave samo ratarstvom ne mogu sad to da napuste, pošto drugog izbora nemaju, ne znaju šta bi mogli da rade a da to nije poljoprivreda. Jer, mi nemamo preduzeća kao nekada u kojima bi ljudi mogli da se zaposle, mnoge državne firme čak i otpuštaju radnike, a privatnih je nedovoljno na ovaj broj stanovništva. Zato se ja držim ovčarstva, jer se u poslednje vreme jaganjad dosta traži, tako da ne brinem o njihovom plasmanu, a i cena im je dobra, kreće se oko 300 dinara po kilogramu žive vage. Zato bih svakome ko je mlad i ko nema posla savetovao da se prihvati gajenja ovaca. Međutim, mladi danas neće da se bave time, jer oni ne vole prljave poslove, nego vole fino i ugodno da žive, vole da se lepo obuku, a to uz ovce ne ide. Zato ja ovaj posao i radim sam, bez ičije pomoći. Imam sreću što je ovo selo idealno za držanje ovaca, ima dosta pašnjaka, vode, šuma i sve je blizu

Ovce svakodnevno isteruje na ispašu

– objašnjava Zdravko.

Kako kaže, današnja savremena tehnologija omogućava da se posao uradi mnogo lakše i brže nego pre, jer postoje prese, grabulje i kose. Međutim, mladi su se, tvrdi on, „pogospodili“, žele svi u grad, iako u selu imaju mnogo veće pogodnosti za život i dodaje:

–Treba voleti ovaj posao, a takođe treba i imati volju za rad, što mladima danas fali. Ja iako imam

65 godina još uvek imam elana i bez obzira što sam nedavno otišao u penziju i dalje planiram da se bavim i ratarstvom i stočarstvom. Ipak, kako godine budu išle, mislim da ću morati da smanjim broj ovaca, iako mi je strašno žao zbog toga, jer nekada, dok sam bio mladi, držao sam ih i po 150 komada.

S. Mihajlović
Foto: M. Mileusnić

Najčešće bolesti i insekti u usevu paprike

Piše: **Sandra Miletaković, dipl.ing.**
PSSS Kruševac

Najčešće bolesti koje se javljaju na paprici na otvorenom polju su: plamenjača paprike (*Phytophthora capsici*), bakterioze na paprici, od insekata su tu lisne vaši, podgrizajuće sovice, pamukova sovica, kukuruzni plamenac.

Plamenjača paprike zaražava papriku u svim razvojnim stadijima. Na otvorenom polju izaziva truljenje stabla u nivou zemlje. Bolest se širi prema korenu, zbog čega se cela biljka suši. U pazuhu listova pojavljuju se mrkocrvene pege koje se šire, a deo iznad se osuši. U sušnim uslovima unutrašnje tkivo ploda istrune, a spolja ostane samo pokožica. Kada je vlažno vreme plodovi trule, na pokožici se razvija rastresita bela prevlaka. Obavezno je koristiti fungicide na bazi propamokarb - hidrohlorida (Previcur, Balb). Biljke se zalivaju u zoni korena, a za svaku se pripremi po 200 mililitara rastvora.

Bakterioze -otkrivaju ih pegavi listovi paprike. Dobre rezultate u zaštiti daju svi fungicidi na bazi bakra kojima se biljke prskaju pre stvaranja uslova za širenje zaraze.

Lisne vaši se brzo razmnožavaju i u toku godine imaju mnogo generacija. Biljke oštećuju sisanjem sokova, zbog čega one zaostaju u porastu. Značajni su prenosioci virusa. Suzbijaju se insekticidima na bazi imidaklopirida ili metomila ili acetamiprida.

Podgrizajuće sovice su leptiri koji lete noću, a u toku dana miruju. Štetne su larve koje se kriju plitko u zemljištu neposredno uz biljku. Za

5411485

Plamenjača paprike

suzbijanje mogu se koristiti insekticidi: Coragen, Alverde i slični, prska se uveče.

Pamukova sovica je polifagna štetočina. Leptiri lete od maja do oktobra, a ženke polažu jaja oko peteljki. Tek ispiljene gusenice se ubušuju u plod i hrane se unutrašnjim sadržajem. Napadnuti plodovi, i kada nisu pojedeni nemaju tržišnu vrednost jer su zagađeni izmetom. Najvažnije je da se suzbiju tek

ispiljene gusenice, a upotrebljavaju se insekticidi sa ovcidno-larvicidnim delovanjem kao što su Avaunt 15 SC ili Affirm 095 SC.

Kukuruzni plamenac je takođe polifagna štetočina, čije se gusenice ubušuju u plod i stablo paprike. Štete nastaju zbog lomljenja biljaka i oštećenja plodova u koje se kasnije useljava bakterija. Štetočina se može suzbijati insekticidom Avaunt SC.

Suzbijanje korova na strništu

Piše: **Dipl. ing. Mirjana Tojagić Milovanović**
PSS Sremska Mitrovica

Prskanje strništa obaviti kada su korovi dovoljno razvili lisnu masu

Kada se završi žetva strnih žita veoma je važno i neophodno pripremiti parcele za sledeći usev. Jedna od značajnih mera je suzbijanje korova na strništu, jer je period posle žetve strnina idealno vreme za čišćenje parcela za naredni usev kako od najproblematičnijih višegodišnjih korova tako i od brojnih jednogodišnjih korova.

Višegodišnji širokilisni korovi kao što su: palamida (*Cirsium arvense*), poponac (*Convolvulus arvensis*), i višegodišnji uskolistni rizomski kao što su: divlji sirak (*Sorghum halepense*), zubača (*Cynodon dactylon*), pivovina (*Agropyrum repens*) koji se razmnožavaju na samo semenom nego i vegetativnim načinom, mogu se suzbijati u proleće u svim gaje-

nim kulturama, ali najveći efekat se postiže njihovim suzbijanjem na strništu. Njihovi duboki rizomi prožimaju zemljište, oduzimaju vlagu i značajne količine hranljive materije od kuturnih biljaka predstavljajući tako ozbiljnu konkurenciju gajenoj biljci. Pored višegodišnjih korova na strništima se javljaju i brojni jednogodišnji, koji imaju moć velike produkcije semena i samim tim predstavljaju veliki potencijal zakorovljenosti za naredni usev, pa je neophodno njihovo uništavanje pre osemenjavanja.

Posle žetve potrebno je ukloniti žetvene ostatke (slamu) i ostaviti da korovi niknu u što većem broju. Prskanje strništa obaviti kada su korovi dovoljno razvili lisnu masu, dostigli 20-40 cm visine (faza inten-

zivnog porasta). Poponac i zubača su najosetljivije u vreme cvetanja, a divlji sirak u fazi 40-50 cm visine do metličanja.

Za suzbijanje korova na strništu primenjuju se translokacioni neselektivni (totalni) herbicidi na bazi aktivne materije Glifosata kao što su: Glifosav, Glifomark, Clinic 480 SL, Glifogal, Roundup, Agrototal, Dominator i drugi.

Totalni herbicidi se koriste u količini 2-12 l/ha. Količina zavisi od vrste korova koji su prisutni na parceli. Tretiranu parcelu, strnište nakon primene totalnih herbicida ne treba obrađivati min 2-3 nedelje, da bi se ispoljio pun efekat. Ovim suzbijanjem korova na strništu značajno se smanjuje potencijal korova za naredne useve.

Hemijski sastav lišća duvana

Piše: **Dipl. ing. Milica Popadić**
PSS Loznica

Hemijski sastav duvana je vrlo složen i promenljiv u zavisnosti od sorte, klime, agrotehnike i mnogih drugih kako spoljašnjih tako i unutrašnjih faktora. U sastav lišća duvana spadaju sledeće grupe materija: nikotin, belančevine, ugljeni hidrati, aromatične materije, pektinske materije, mineralne materije, organske kiseline, voda i dr.

- Najvažniji alkaloid u lišću duvana je nikotin, a od kojeg zavisi fiziološko dejstvo duvana na čoveka. Smatra se normalnim da lišće sadrži 1,2 % do 2% nikotina. „Slab“ duvan sadrži manje od 1% a „jak“ preko 2,5% nikotina. Za ocenu jačine duvana koristi se procenat nikotina. Svi listovi na jednoj biljci nisu istog kvaliteta. Kod krupnolisnih duvana su najbolji središnji listovi, a kod sitnolisnih vršni. Vršni listovi imaju više nikotina. U sušnim godinama i na plodnijim zemljištima formira se više nikotina. Zakidanjem zaperaka i zalamanjem cvasti duvana povećava se sadržaj nikotina.

- Belančevine su nepoželjan sastojak duvana. Ukoliko ih je više utoliko je duvan slabijeg kvaliteta: slabije sagoreva, dim je neprijatnog mirisa, ima gorak ukus i draži na kašalj. Prosečan sadržaj belančevina je 7,5%.

- Grupu ugljenih hidrata čini više jedinjenja: sirovo vlakno, pektini, dekstrini, fruktoza, glukoza). Ukoliko duvan sadrži više ugljenih hidrata, naročito prostih, utoliko je kvalitetniji. Duvan dobrog kvaliteta sadrži obično 10% prostih ugljenih hidrata, a slabog obično ispod 5%.

- U grupu aromatičnih materija spadaju etarska ulja i smole, koje

Za ocenu jačine duvana koristi se procenat nikotina

utiču na miris duvana i aromatičnost duvanskog dima.- Od organskih kiselina u duvanskom listu zastupljene su jabučna, limunska, oksalna i druge, ali njihov uticaj na kvalitet nije dovoljno poznat.

- Pektinskih materija duvanski list sadrži oko 11% a njihov značaj za kvalitet je neodređen.

- Mineralne materije u većini poboljšavaju sagorljivost i ravnomernost sagorevanja (K,Ca,Mg,Na,Mn,P i dr.), dok jedinjenja hlora pogoršavaju sagorljivost. Polifenolnih materija ima 4- 6% i pri sporom sušenju daju crnu boju. Od ostalih jedinjenja važni su glikozidi, lignin, parafin i inozit.

Za kvalitet duvana bitan je odnos ugljenih hidrata i belančevina (tzv. Šmukov broj). Ukoliko je ovaj broj veći utoliko je kvalitet duvana bolji. Duvan dobrog kvaliteta ima Šmukov broj iznad 1,2, srednjeg oko 1,0 a slabog ispod 1,0.

Postrna setva

Piše: **Dipl. ing. Snežana Stojković-Jevtić**
PSS Valjevo

Heljda je jedna od kultura koja je prikladna za postrnu proizvodnju zrna

Da bi se intenzivirala poljoprivredna proizvodnja preporučuje se da se posle žetve obavi postrna setva. U postrnoj setvi mogu se gajiti razne poljoprivredne kulture i to za različite namene:

- postrne kulture za zrno;
- postrne kulture za zelenu masu;
- povrće kao postrna kultura;
- postrne kulture za zelenišno đubrivo.

Suncokret, heljda, proso, sirak i soja su kulture koje su prikladne za postrnu proizvodnju zrna na manjim površinama poljoprivrednih proizvođača. Ove kulture se mogu uspešno gajiti i bez navodnjavanja ako se pažljivo odaberu odgovarajuće površine, potrebna agrotehnika, sorte i hibridi, te izvrši setva pravovremeno. Ove kulture služe za intenziviranje ratarske proizvodnje uz korišćenje istih sredstava za proizvodnju i poljoprivrednih površina.

Proizvodnja određenih količina zelene mase postrno može se ostvariti gotovo svake godine. Uz navodnjavanje postižu se vrlo značajni prinosi zelene mase koja može poslužiti za ishranu stoke u zelenom stanju, pripremljena kao silaža, seno, dehidrirana stočna hrana, brašno. Ova hrana je

vrlo dobre hranljive vrednosti i kvaliteta. Cena po jedinici mase joj je niža od drugih. Za zelenu masu postrno se mogu gajiti kukuruz, suncokret, soja, sirak, uljana repica, stočni kelj, perko i druge.

Povrće koje se gaji u postrnoj setvi mora imati kratku vegetaciju. To su najčešće krastavac (kornišon), kupus, kelj, paprika, boranija, grašak, cvekla i dr. Treba imati u vidu da bez navodnjavanja nema postrne proizvodnje povrća, jer sve vrste zahtevaju znatne i stalne količine vode u toku svoje vegetacije.

Gajenjem postrnih kultura za zelenišno đubrenje postižu se brojni pozitivni efekti:

- zemljište se obogaćuje organskom materijom;
- poboljšava se biloška aktivnost tla;
- veći prinosi narednog useva;
- utiče se na smanjenje bolesti, štetočina i korova;
- zaštita zemljišta od erozije.

Pri izboru kulture za zelenišno đubrivo treba voditi računa da se za sledeći usev zemljište može na vreme pripremiti i usev posejati u optimalnom roku. U ove svrhe najčešće se primenjuju: grahorice, lupine, uljane repice, trave i dr.

SALAŠ NOĆAJSKI • 25-GODIŠNJI MILOŠ TUFEGDŽIĆ GAJI LEŠNIKE

Nije sve u žitu

Prvih 700 sadnica zasađeno 2013. godine i ove godine čeka prvi rod. Plantažu će proširiti sa još 1.100 sadnica

Za najkvalitetniju zemlju u Sremu i Mačvi ljudi kažu da ako posadiš dugme iznići će kaput. Nije to ni tako daleko od istine, ali loše vreme za poljoprivrednike, niske cene otkupa, mahom ratarskih kultura polako primoravaju ovdašnje ljude da razmišljaju van utvrđenih okvira i okrenu se gajenju nekih kultura koje nisu uobičajene za ovo podneblje. Jedan od njih je i 25-godišnji Miloš Tufegdžić iz Salaša Noćajskog, koji svoje parče hleba želi da zaradi gajeći lešnik.

Miloš je završio Srednju poljoprivrednu školu „Stevan Petrović Brile“ u Rumi i već više od dve godine radi u jednom voćnjaku u tom gradu. Prema njegovim rečima, od toga je sve i krenulo, upravo tu je shvatio da nije sve u gajenju pšenice, kukuruza, soje i šećerne repe, da se bolja zarada može ostvariti u voćarstvu, ali samo ukoliko

se tom poslu ozbiljno posveti.

Rad u voćnjaku rodio je i ideju o plantaži lešnika, uz podršku roditelja ta ideja je prerasla u realnost i novembra 2013. godine Miloš sadi prvih 700 stabala na površini od oko jednog hektara i 20 ari.

- Vrlo brzo nakon što sam se zaposlio na plantaži odlučio sam da posadim za sebe neko voće, pošto sam shvatio da od ratarstva nema nikakve zarade. Dugo sam razmišljao koje voće bi mi bilo najisplativije da posadim i nekako su se lešnici nametnuli sami po sebi. Za lešnik ne treba hladnjača, pa je to bio jedan od dobrih razloga zbog kojeg sam se odlučio baš za to voće. Naravno uzeo sam u obzir i činjenicu da ga nema dovoljno u Srbiji i da je samo oko 13 posto lešnika na našem tržištu domaćeg porekla, sve ostalo je uvoz. Pričao sam sa roditeljima

ma i oni su u potpunosti podržali moju ideju - priseća se Miloš početaka od pre dve i po godine.

Početna ulaganja su uvek i u svakom poslu velika, ali kako kaže ona su i osnov svega, dobar početak veća sigurnost u kvalitet i kvantitet finalnog proizvoda. Vodeći se tom politikom Miloš kupuje najkvalitetnije sadnice koje je mogao naći.

- Sadnice sam kupio u mestu Mrdenovac od doktora Boškovića, koji ima svoj voćnjak, a priznat i poznat je ne samo u Srbiji nego i van njenih granica, jer radi kao predavač na jednom od koledža u Engleskoj. Od njega sam kupio šest sorti lešnika, jer minimum četiri sorte lešnika se sade zajedno da bi moglo da bude dobro oprašivanje. Najviše sam posadio takozvani istarski lešnik, tonde i rimski, to su tri primarne sorte u mom voćnjaku, ostale tri su, da tako kažem, razbacane naokolo, njih nema puno, ali sasvim dovoljno za oprašivanje - priča Miloš.

On objašnjava da lešnik ne gaji kao drvo već kao žbun jer je praksa poslednjih godina pokazala da je tako prinos veći i kvalitetniji.

- U Italiji koja je poznata po proizvodnji lešnika on se odavno ne gaji kao drvo, kod nas na žalost to nije još uvek zastupljeno, ali ukoliko želim uspeha u ovom poslu moram pratiti trendove i učiti od najboljih. Ovakvo se na primone malo duže čeka, ali se to čekanje svakako isplati - kaže Miloš.

On dodaje da će ove godine imati prve prinose, ali da pravi rod očekuje tek pete godine od kada su stabla posađena, znači negde 2018. godine. Za punu rodost ipak će čekati još i duže, tačnije da stablo bude staro oko 8-9 godina.

Miloš u voćnjaku

- Oko 10.000 evra mi je bilo potrebno kao početni kapital, za kupovinu sadnica, sistema za navodnjavanje, ogradu. To je puno novca koji ja nisam imao na gomili, tako da sam odlučio da postepeno ulažem, krenuo sam od sadnica, pa ću ove godine da ugradim sistem za navodnjavanje kap po kap i možda uspem da voćnjak i lepo ogradim, ali otom potom - objašnjava Miloš i navodi da su upravo velika početna ulaganja, a dug period čekanja na zaradu jedan od razloga zašto se mali broj ljudi odlučuje da gaji lešnik.

Prema njegovim rečima, lešnik nije previše zahtevna voćka, potrebno ga je tretirati nekoliko puta godišnje, ne traži previše pažnje i dosta je otporniji na mraz i grad od nekih drugih biljaka što je veliki plus o olakšanje za one koji ga gaje, a da je ozbiljan u nameri da se i privatno bavi voćarstvom potvrđuje rečima da će ove ili eventualno naredne godine zasadi još oko 1.100 sadnica lešnika na hektar i 80 ari.

- Planiram da ove godine na jesen posadim još stabala, u roku od mesec dana ugradiću i sistem za navodnjavanje za ova stabla koja su već posađena, pa ćemo videti kako će sve to funkcionisati. Neki plan za budućnost mi je da nabavim i takozvanu krckalicu, mašinu koja lomi ljusku i odvaja jezgro, jer isplativije je da se lešnik prodaje očišćen. Ljuska koja je dosta kalorična može da se prodaje za

proizvodnju briketa, kao biomasa namenjena za grejanje, a takođe mogu da se prodaju i izdanci. Još samo da vidim ima li možda list neka lekovita svojstva i da iskoristim svaki deo biljke - kroz smeh kaže Miloš.

Za plasman lešnika, za sada, ne brine, plan mu je da dok ne bude puna rodost svoj proizvod plasira na domaće tržište, a kasnije da ga pokuša plasirati i u Evropu.

- U Evropi je lešnik bar oko 1 evro skuplji po kilogramu nego u Srbiji, ali kada dođe vreme za to videćemo. Kod nas se lešnik trenutno na veliko prodaje po ceni od oko 6-6,5 evra po kilogramu, prošle godine je bila nestašica pa se kilogram prodavao po ceni i višoj od 1.000 dinara, što je opet dobra cena - nastavlja Miloš i dodaje da je šteta što one ljude koji bi uzgajali lešnik odbijaju velika početna ulaganja i čekanje na isplatu.

- Mnogi ljudi znaju koliko je lešnik isplativ, ali se boje da krenu u taj posao jer se minimum pet godina radi i ulaže bez zarade, međutim kada bi bili svesni i toga koliko je naše tržište nezasićeno i koliko imamo kvalitetniji rod od, na primer Turske, iz koje najviše uvozimo, možda bi se lakše odlučili na taj korak. Recimo kod nas žbun može u punoj rodosti da rodi između 8 i 12 kilograma u ljusci, kod njih je to između 2,5-3 kilograma - objašnjava Miloš.

D. Tufegdžić

Ove godine očekuje prvi rod

RAVNJE • DRAŠKO ŠARENAC IMA 4,5 HEKTARA POD VOĆEM

Sušene šljive isplativije od svežih

Mačva u prošlosti nije bila preterano poznata po voćarskoj proizvodnji. Sada, međutim, u Ravnju niču atipični šljivici čiji plodovi nisu namenjeni za puko prodavanje u sirovom stanju. Naime, ove šljive se obrađuju, a prodaju se tek krajnji i kompleksni proizvodi.

Draško Šarenac jedan je od uspešnijih preduzetnika na teritoriji Sremske Mitrovice. Dugo je bio u automobilskoj industriji, gde je zastupao poznate evropske proizvođače vozila i motornih ulja, ali je odlučio da polako počne preusmeravanje na proizvodnju i preradu voća.

Na 4,5 hektara koliko mu se trenutno nalazi pod voćem, Šarenac ima zasade nekoliko vrsta voća, kajsija, kupina, šljiva i dunja. Šljive, međutim, zauzimaju značajan deo ove površine. Čačanke i stenlejke na njegovim posadima se nalaze na tri i po hektara, a ovaj Ravnjanac kaže da mu cilj nije kvantitet i gomilanje roda.

- Neka moja vizija jeste da povećam površine pod šljivom, ali ne i da se takmičim sa proizvođačima po količini plodova. Prvo što želim je da to bude kvalitetno voće, a drugo da ne prodajem sirove proizvode, nego da ih obrađujem - objašnjava Šarenac i dodaje da u svojim šljivicima poštuje principe integralne proizvodnje.

Integralna biljna proizvodnja, naime, predstavlja alternativu i opciju između konvencionalne i organske proizvodnje, gde je upotreba hemijskih sredstava svedena na minimum, a krajnji proizvodi od tih plodova dobijaju znak zelene jabuke, koji dovoljno govori kada je u pitanju zdravstvena ispravnost.

Kada su prerada i proizvodnja u pitanju, Šarenac je načinio korak napred kada je u pitanju voćarska proizvodnja u okolini, a pogotovo u Mačvi i Ravnju.

Draško Šarenac

- Prethodne godine sam prelomio i doneo odluku da investiram u veliku sušaru. Sušenjem voća možemo dobiti čitav spektar različitih proizvoda, koji su svakako atraktivniji od svežih šljiva - rekao je on i dodao da na od tri i po kilograma svežih plodova može da se dobije kilogram sušenih šljiva, koje na tržištu dostižu znatno veću cenu. I ta brojka umnogome zavisi od sorte i toga dolaze šljive, sa čijih voćnjaka. Tako, prema iskustvu ovog proizvođača, fruškogorski voćnjaci nude dobre plodove, ali sa malo vode i onda je potrebna veća količina za kilogram sušenih šljiva.

- Mačvanske, sa druge strane, zbog neke ustaljene prakse pumpanja vodom do poslednjeg dana budu pune vode, ali baš iz tog razloga sa vrlo malo šećera, pa je moj neki plan da napravim kompromis i održavam i vodu i šećer u balansu - kaže Šarenac i stidljivo otkriva svoje adute kada je tehnologija u pitanju.

Pored ovog pogona koji ima kapacitet te uz pomoć kojeg može da se obradi deset tona šljiva za 24 časa, Šarenac ima i manju sušaru kapaciteta između

tonu i po i dve, koja se nalazi u sistemu centralnog grejanja. Ta manja sušara može da se koristi za proizvodnju čipsa od jabuke, maline, kupine, sve u zavisnosti koje voće bude posadio na svojim poljima.

Šljive nisu sve što Šarenac planira. Njegov plan je da uskoro poveća površine na oko deset hektara, a zatim i da se baci u pravi posao sa različitim proizvodima od šljiva.

- Trenutno smo u fazi eksperimentisanja i ispitivanja, kako naših mogućnosti tako i tržišta. Za sada imamo kolače od sušenih šljiva, u planu su i čokoladirani sušeni plodovi, ali i luksuzni proizvodi u vidu slatkisa ali i napitaka od šljive i raznog bilja - jasno otkriva svoju viziju ovaj Mačvanin i kaže da ne može tačno da kaže koliko će različitih proizvoda biti, ali da je sigurno da će sve biti ručno pravljeni.

- Zamerali su nam što kolači od šljiva nisu svi isti. Jedini način da budu isti je da šljive sameljemo, razlijemo i isečemo na kocke, ali se tada osim jedinstvenog ukusa gubi i draž prirodne forme, tako da nam je to bila neka vodilja da se opredelimo za liniju prirode.

Kao i za preradu, tako i za uspešnu voćarsku proizvodnju više nije (a da li je ikada i bila, prim. aut.) dovoljna samo volja i slobodno vreme.

- Imam koga da pitam i imam volje da učim. Međutim, kada vidim da nešto ne ide, tražim način da skratim postupak - kaže Šarenac i počinje da govori o malčeru, poljoprivrednoj mašini uz pomoć koje se nisko rastinje i ostaci od orezivanja sitno seku, mešaju sa zemljom i na kraju učestvuju u obogaćivanju zemljišta.

Tri i po hektara šljiva uopšte nije malo, te sa sobom nosi i mnogo posla, što iziskuje i angažovanje radne snage. To, ipak, nije tako lako kao što izgleda.

- Ne znam u čemu je problem, ali ljudi nemaju preveliku želju da rade. Čak i pored nešto veće cene za, primera radi, izbijanja koštica iz šljiva gde može da se zaradi i duplo više nego za prosečnu dnevnicu, interesovanje nije veliko - čudi se Šarenac i kaže da mu je nelogično da je više sezonaca sa strane, pa čak i država Evropske unije, nego iz Srbije, ali da ga to sigurno neće sprečiti da ostvari svoje ideje.

Proizvodi, ma kakvog kvaliteta bili, bez dobrog plasmana ne vrede mnogo. Zato ovaj dugogodišnji preduzetnik pažljivo razvija strategiju. „Sadašnji proizvodi se pakuju u ambalažu kojom nisam prezadovoljan, ali u sam već osmislio nova pakovanja“, kaže on i ističe da je na teži način, kvalitetom svojih proizvoda, uspeo da dođe do nekih tržišta i saradnje sa velikim distributerima i prodavcima kao što je beogradski „Bio špajz“.

I. Kovačević

Stanje voćarskih, povrtarskih i ratarskih kultura

Faza razvoja paprike

Breskvin smotavac (*Cydia molesta*)

Na punktu Čerević u toku je berba srednjestasnih sorti bresaka i nektarina dok se kasnostasne sorte nalaze u fazi obojavanja ploda skoro završeno (BBCH 85).

Temperaturne akumulacije za breskvinog smotavca (*Cydia molesta*) koje se beleže na severnim obroncima Fruške gore najveće su na području cele zemlje. U ovoj regiji u toku je početak polaganja jaja treće generacije ove štetočine, a s obzirom na razvučen let i dalje traje piljenje larvi druge generacije. Tek ispiljene larve ubušuju se u plodove oko peteljke prilikom čega prouzrokuju velike štete.

S obzirom da se u breskvicima beleži prisustvo i larvi i jaja neophodna je primena insekticida ovcidno larvicidnog delovanja Coragen 20 SC (hlorantraniliprol) 0,016-0,02 l/ha. Karenca za navedeni preparat iznosi 14 dana.

U zasadima gde je berba u toku ne preporučuju se hemijske mere zaštite.

Zaštita vinove loze

Na severnim obroncima Fruške Gore vinova loza se nalazi u fenofazi od potpunog dodirivanja bobica do početka šarka (BBCH 79-81).

Vizuelnim pregledom grozdova registrovano je prisustvo larvi pepeljastog grožđanog moljca (*Lobesia botrana*). U toku je piljenje larvi II generacije ove štetočine. Larve prave štete ubušivanjem u bobice gde se hrane. Preporučuje se hemijski tretman nekim od insekticida larvicidnog delovanja:

- Talstar 10 EC, Fobos EC (bifentrin) 0,02 – 0,05%
- Cythrin 250 EC (cipermetrin) 0,12 – 0,24%

Na listovima i grozdovima vinove loze registruje se prisustvo simptoma plamenjače (*Plasmopara viticola*) i pepelnice vinove loze (*Uncinula necator*). S obzirom da se krajem nedelje najavljuje nestabilno vreme sa padavinama koje će doprineti daljem razvoju i širenju ovih patogena preporučuje se primena hemijskih mera zaštite.

Za suzbijanje plamenjače preporučuje se primena nekog od fungicida na bazi bakra:

- Fungohem SC (bakar-hidroksid) 0,4%
- Neoram 37,5 WG (bakar-osklorhidrid) 0,3%

Za suzbijanje pepelnice preporučuje se primena nekog od sledećih fungicida:

- Vivando (metrafenon) 0,015 – 0,02%
- Talendo (prokvinazid) 200-250 ml/ha
- Systhane 12 E (miklobutanil) 0,025%

Zaštita krompira

Na području delovanja RC Niš usevi krompira nalaze se u fazi od kraja cvetanja do vidljive prve bobice (BBCH 69-70).

Vizuelnim pregledom registrovano je prisustvo simptoma plame-

njače krompira (*Phytophthora infestans*) i crne pegavosti lista krompira (*Alternaria solani*).

Povoljni uslovi za razvoj patogena stvaraju se usled navodnjavanja parcela, jer za ostvarenje infekcije ovih patogena i njihovo širenje pored povoljnih temperatura neophodno je i prisustvo vode.

U cilju sprečavanja daljeg širenja ovih patogena i očuvanja lisne mase preporučuje se primena nekog od fungicida:

- Fuzija (a.m. propamokarb-hidrochlorid + hlorotalonil) 2,5 l/ha
- Profilux (a.m. mankozeb + cimoksanil) 2 – 2,5 kg/ha
- Consentio (a.m. propamokarb-hidrochlorid + fenamidon) 1,67 – 2 l/ha

Zaštita šećerne repe

Usevi šećerne repe se nalaze u fenofazi 40 BBCH skale, razviće korena.

Pregledom useva na terenu na većini parcela i sorti je dostignut II epidemijski prag (na 25 % listova prisutna 3-5 pega) prouzrokovala sive pegavosti listova šećerne repe (*Cercospora beticola*).

Proizvođačima se preporučuje redovno obilaženje useva i praćenje brojnosti pega. Tretiranje useva se preporučuje u večernjim satima, sa kombinacijom preventivnih i sistemskih fungicida.

Preventivni fungicidi:

- Bravo 720 SC, Dakoflo 720 SC, Balear 720 SC (hlorotalonil) 1,5-2 l/ha

Sistemični fungicidi:

- Zamir 400 EW (prohloraz+tebukonazol) 0,75-1 l/ha
- Bumper P (prohloraz + propikonazol) 0,8-1 l/ha
- Propulse 250 SE (fluopiram + protikonazol) 1-1,2 l/ha
- Rias 300 EC (difenokonazol + propikonazol) 0,3-0,4 l/ha
- Antre plus (tebukonazol + tiofanat-metil) 1,5 l/ha
- Duett ultra (eposkikonazol + tiofanat-metil) 0,6 l/ha

Zaštita paprika

Pregledom useva paprike (sorta – Moravska kapija) na teritoriji delovanja RC Kikinda, registrova-

Sveže položene jaje šljivinog smotavca

no je povećanje brojnosti položenih jaja pamukove sovice - *Helicoverpa armigera* (indeks napada – 6,5). Takođe, registrovane su i ispiljene larve.

Pregledani usev trenutno se nalazi u fazi razvoja BBCH 71 (razvoj ploda).

Proizvođačima paprike čiji se usevi nalaze u plodonošenju, preporučuje se pregled biljaka na prisustvo jaja i larvi pamukove sovice. Na početku piljenja larvi preporučuje se primena sledećih insekticida:

- Avaunt 15 EC (indoksakarb) 0,25 l/ha ili
- Afirm 095 SG (emamektin benzoat) 1,5 - 2 kg/ha

Zaštita višnje

Na području delovanja RC Niš u zasadima višnje registrovani su simptomi ospičavosti lista višnje (*Blumeriella jaapii*) u vidu sitnih purpurnih pega na licu lista.

Ospičavost lista višnje i trešnje (prouzrokovala *Blumeriella jaapii*) je patogen koji uglavnom napada list. Prisutna infekcija na listu i povoljne vremenske prilike u leto mogu izazvati preranu defolijaciju napadnutih stabala. Prevrneno opadanje lišća tokom leta može značajno umanjiti rod u sledećoj godini, kao i negativno uticati na prezimljavanje.

Preporuka proizvođačima je da radi očuvanja lisne mase i kondicije zasada, nakon berbe a pre najavljenih padavina, obave fungicidni tretman nekim od sledećih fungicida:

- Agrodin 65WP (a.m. dodin) 0,1%
- Delan (a.m. ditianon) 0,075%
- Mankogal-80 (a.m. mankozeb) 0,25%

Šljivin smotavac

Na području delovanja RC Sombor, šljiva se u zavisnosti od sorte nalazi u fenofazi po BBCH skali 81-85 (početak obojavanja ploda do obojavanja skoro završeno).

Vizuelnim pregledom zasada šljive na punktu Apatin, registrovali smo sveže položena jaja i jaja pred piljenjem II generacije šljivinog smotavca *Grapholita funebrana* u indexu napada 1,75.

Poljoprivrednim proizvođačima se preporučuje tretman insekticidima ovcidno larvicidnog delovanja, tj. Coragen 20-SC (a.m. hlorantraniliprol) 0,016%-0,02%.

Zaštita kruške

Kruška, sorta Viljamovka, na području RC Subotica se nalazi u fenofazi po BBCH skali 77 (plodovi su 70 % od krajnje veličine).

Nedeljnim vizuelnim pregledom registrovano je prisustvo obične kruškine buve (*Cacopsylla pyri*) sa sledećim indeksima napada:

- imago - 63,63
- mlađe larve (L1-L3) - 56,81
- starije larve (L4-L5) - 31,81
- jaja - 90,90

Na vrhovima lastara, na mladom porastu, nalaze se uglavnom imaga koja polažu jaja, dok se larve nalaze bliže i na samim plodovima.

Preporuka: S obzirom na veliki pritisak štetočine i visoke indekse prisustva larvi, preporučuje se insekticidni tretman preparatom na bazi acetamiprida Tonus ekstra 0,05 %.

U zasadima gde se beleži veće prisustvo imaga dodati neki od registrovanih piretroida:

- deltametrin Decis 2,5 EC 0,05%;
- alfa-cipermetrin Fastac 10 EC 0,018-0,02%;
- lambda-cihalotrin Grom 0,03-0,05%;
- bifentrin Talstar 10 EC/Fobos EC/Bifenicus 0,05%

Tretiranje izvesti rano ujutru ili u večernjim satima, zbog efikasnosti preparata.

Larva *L. botrana* na grozdu

BILJEM PROTIV KARCINOMA

Otkrića američkih naučnika

Novi lekovi koje je pronašao dr Džuda Folkman iz Dečije bolnice u Bostonu – angiostatin i endostatin – sprečavaju angiogenezu. Oni uskraćuju tumorima hranljive materije i kiseonik koji su im potrebni da bi rasli, tako što sprečavaju formiranje novih krvnih sudova. Stoga su delotvorni protiv svih vrsta raka, uključujući leukemiju.

Novi lek protiv raka, koji je izazvao senzaciju širom sveta, veliko je dostignuće koje bi moglo da se primeni na nekim pacijentima već narednih godina. Iako novi lek neće moći da se koristi još nekoliko godina, stručnjaci kažu da postoji način da se leče novim tretmanom.

Lek, koji funkcioniše tako što „izgladnjuje“ tumor sve dok on ne „ugine“, tek treba da bude testiran na ljudima. Na miševima se pokazalo izuzetno uspešnim.

Ovo uzbudljivo otkriće ima potencijal da postane legendarni metak u lečenju raka, samo ako lek bude delovao na ljude. To nećemo znati dok ne bude izvršena klinička ispitivanja – kaže dr. Gregori Kurt, zamenik direktora Nacionalnog instituta za rak u SAD.

Ako se pokaže uspešnim i prilikom klasičnih testova na ljudima, ovaj lek će biti revolucionarno otkriće koje će za sva vremena promeniti lečenje raka – kaže dr Lamar Mekiginis iz Američkog društva za rak.

Novi lek je izazvao veliko uzbuđenje među stručnjacima zbog načina na koji „osvaja“ i pobeđuje tumore. Umesto trovanja tumora radijacijom i hemikalijama, lek napada kanale kojima se tumor hrani, preseca ih i tumore doslovno izgladnjuje do smrti. Kancerogeni tumori se hrane procesom koji se zove angiogenezu. Oni navode okolne krvne sudove da stvaraju sićušne kapilare koji ih hrane i onemogućavaju im da rastu da se šire.

Novi lekovi koje je pronašao dr Džuda Folkman iz Dečije bolnice u Bostonu – angiostatin i endostatin – sprečavaju angiogenezu. Oni uskra-

ćuju tumorima hranljive materije i kiseonik koji su im potrebni da bi rasli, tako što sprečavaju formiranje novih krvnih sudova. Stoga su delotvorni protiv svih vrsta raka, uključujući leukemiju.

I jedan i drugi lek, upotrebljeni pojedinačno, kod miševa su doveli do smanjenja tumora i sprečila pojavu i rast novih. Ali, kada su primenjeni zajedno, tumori su nestali i nisu se ponovo pojavili. Miševi su ostali zdravi i bez tumora!

Ako tumore posmatramo kao jedan grozd, možemo da kažemo da sadašnjim lekovima i hemoterapijom delujemo na zrna grožđa. Ovi lekovi, međutim, deluju na vinovu lozu tako da se zrna grožđa suše i umiru!

Čak i ako ispitivanja na ljudima pokažu da novi lekovi ne mogu da izleče rak, oni bi mogli da se koriste kao terapijska koja drže rak pod kontrolom. Ili bi mogli da postanu „pomoćna“ terapija, koja će lekarima olakšati tretman raka hirurškim zahvatima, radijacijom ili hemoterapijom.

Kancerozne ćelije pod kontrolom

Britanski istraživači su otkrili enzim koji je odgovoran za razmnožavanje kanceroznih ćelija. Ovaj enzim poznat pod nazivom telomereza, ubrzava razvoj embriona, pošto blokira mehanizme koji sprečavaju dobu ćelija posle određenog vremena. Ovaj enzim je aktivan kod fetusa, ali njegovo dejstvo prestaje neposredno pre ili posle rođenja.

Britanski istraživači, koji rade u okviru Kampanje za izučavanje raka u Glazgovu, otkrili su u oštećenim hromosomima kanceroznih ćelija jedan od tri gena koji aktiviraju telomerezu. Ovaj gen kod obolelih od raka prouzrokuje još veće lučenje telomerase kod fetusa i samim tim nekontrolisano razmnožavanje kanceroznih ćelija.

Naučnici se nadaju da će im ovo otkriće omogućiti da usavrše nove dijagnostičke testove i lekove protiv raka.

Hrana najbolji lek

„Zdravlje ulazi na usta“ – kaže stara narodna izreka, a danas sve češće biva potvrđena od nauke. O tome govore i objavljena istraživanja američkih naučnika, koji su eksperimentalno dokazali da sastojci pojedinih namirnica mogu da leče i štite od malignog obolenja.

Naš istaknuti nutricionista prof. dr. Dušan Stanković objašnjava da od

Osobe koje jedu redovno beli luk imaju upola manje šanse da obole od raka želuca

ukupno jedanest ovakvih supstanci, čak sedam je u manjoj ili većoj količini zastupljeno u voću ili povrću. Ostale četiri ulaze u sastav žitarica i pečuraka.

Neke od tih supstanci su nam dobro poznate. To je celuloza, koja je sastavni deo biljnih ćelija, pa je ima u svakom voću, kao i brašnu dobivenom mlevenjem celog zrna žitarica. Tu pripadaju neke aromatične materije, vitamin C, E i beta-karotin (provitamin A).

Potvrđena je veoma zanimljiva činjenica da tri napitka sa „crne liste“ kafa, čaj i kakao imaju antikancerozno dejstvo.

Na osnovu ovih istraživanja načinjen je i svojevrsni spisak namirnica u kojima su ove materije koncentrisane u većim količinama. Na toj listi posebno mesto zauzima jezgasto voće kao orasi, lešnik i drugo. Orasi su jedini plodovi u kojima se ne nagomilavaju pesticidi i drugi otrovi. Neki od plodova koji leče su: bundeve, kajsijske, ružin šipak, kupus, zelena salata, kopriva, zrna žitarica i drugo.

Crvena boja paradajza štiti od raka pluća

U raznim vrstama povrća paprike, paradajzu, šargarepi, postoje sastojci boja koja prvenstveno deluje protiv raka. Oni neutrališu otrove koji nastaju u razmeni materija, ali nas štite i od spoljnih otrova. Kao posebno delotvoran se pokazao sastojak crvene boje u paradajzu (Lycopin). On pripada grupi karotinoida. Najpoznatiji od njih je (Beta-karotin) u šargarepi i koji je delotvoran protiv više vrsta kancera. Ali u slučaju raka pluća najdelotvornije je crvenilo paradajza.

Pretpostavlja se da sastojci određenih biljnih boja oslobađaju ljudski

organizam od suvišnih otrova. Tako su u mrežnjači oka pronađeni lutein i ceanksentin. Oba su sastavni delovi crvene paprike. Znači, naša ishrana treba da je što bogatija raznovrsnim voćem i povrćem jer našem telu nedostaju materije koje su sastavni deo biljnih boja i koje nas oslobađaju otrova.

Beli luk protiv raka želuca

Osobe koje jedu redovno sveži ili kuvani beli luk imaju upola manje šanse da obole od raka želuca, dok su im šanse od raka debelog creva manje za dve trećine od osoba koje jedu malo belog luka ili ga uopšte ne konzumiraju u ishrani.

Beli luk u obliku tableta nije delotvorna, utvrdili su istraživači s Univerziteta Severna Karolina, dodavši da još ne znaju odgovor na to zašto je beli luk u prirodnom obliku toliko blagotvoran i efikasniji u sprečavanju raka. Pretpostavlja se da je razlog to što se aktivni sastojci belog luka uništavaju prilikom obrade i pretvaranje u kapsule.

Čvrsti dokazi o zaštitnom dejstvu belog luka od navedena dva tipa raka prikupljeni su na osnovu rezultata iz preko 3.000 naučnih referata, ali ima indicija da beli luk štiti i od drugih oblika tumora.

Sumporna jedinjenja iz belog luka su u epruvetama povećavala antikancersku aktivnost „makrofaga i T-limfocita“ komponenta imunog sistema koje su „zadužene“ da uništavaju tumorske ćelije.

(Nastaviće se)

Stari recepti

Lenja pita sa orasima i jabukama

Potrebno je za testo: 3 jaja, 1 kiselo mleko, 1 čaša šećera, 2 čaše brašna, 1 čaša ulja, 1 prašak za pecivo, 1 šaka krupno seckanih oraha.

Potrebno je za fil: 1 kg jabuka, šećer po ukusu, 2 kašike griza, 2 vanilin šećera, rendana korica limuna

Priprema: Umutiti jaja sa šećerom, dodati kiselo mleko, ulje, brašno i prašak za pecivo.

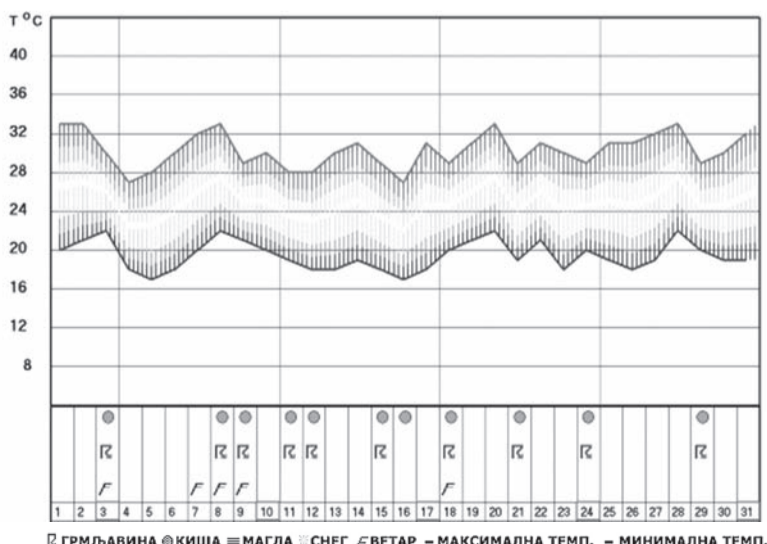
Jabuke oljuštiti pa narendati i dinstati. Dodati šećer, vanilin šećer i griz. Kad se zgusne skloniti sa vatre.

Pola testa usuti u pleh pa ga ispeci do pola, oko 10 minuta.

Izvaditi iz rerne, rasporediti fil od jabuka, preliti preostalim testom pa vratiti u rernu i ispeci do kraja.

Pečen prohladen kolač posuti prahom šećerom, iseci na kocke i poslužiti.

Prognoza vremena do kraja juna

Promet roba na Produktnoj berzi

od 4.7. do 8.7. 2016.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- pad cene pšenice
- stabilna cena soje
- pad cena na svetskim berzama

Promet od 1.850 tona robe koliko je realizovano u nedelji za nama preko novosadske berze, je iznad ovogodišnjeg proseka nedeljnih prometa, ali je čak 57,91 % manji u odnosu na rekordan ovogodišnji nedeljni promet koji je ostvaren prethodne nedelje. Finansijska vrednost prometovane robe je iznosila 32.411.500 dinara i za 62,52 % manja nego prethodne nedelje. Razlog pada prometa pre svega leži u činjenici da su cene u naglom padu, što po pravilu pasivizira trgovanje.

Kako se žetva pšenice bliži kraju, procene o prinosu su sve veće. Kada se na ovaj podatak uzme okolnost da finansijski oslabljeni paori što pre žele da dođu do prvog godišnjeg prihoda, te svoju pšenicu uglavnom odmah prodaju, kao i činjenica da su na međunarodnom tržištu cene u padu, jasno je da cena

pšenice na domaćem tržištu mora ići na dole. Slabost organizovanog tržišta da bude tržišni amortizer u ponekad neravnomernoj utakmici ponude i tražnje, samo još više podgreva utisak da tržište pšenice u ovom trenutku postaje sve više mesto ispunjenja želja samo jedne od dve strane na tržištu.

Pšenica je i protekle nedelje bila dominantna roba na berzanskom tržištu. Međutim, interesantno je da je svih 1.700 tona ove robe trgovano prema kriterijumima koji nisu u okviru SRPS standarda. Međutim, ono što je očigledno jeste drastičan pad cene ove robe. Naime, pšenica uz klauzulu odložene isporuke i gratis lagera je prodavana po ceni od 16,72 din/kg (15,20 bez PDV) početkom nedelje, da bi na samom kraju nedelje pšenica ovogodišnjeg roda uz klauzulu obračuna kvaliteta

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2015.	150	22,00	50	22,00	+0,45%
Kukuruz, rod 2015. fco-kupac	50	22,33	50	22,33	-
Pšenica, rod 2016. fco-kupac	50	16,72	50	16,72	-
Pšenica, rod 2016. uz obračun kvaliteta	1.200	16,17	1.200	16,17	-
Soja, rod 2015.	100	48,62	50	48,62	+2,05
Suncokretova sačma 33%	200	27,60	-	-	-
Uljana repica	500	43,78	-	-	-
Pšenica, rod 2016.	800	16,50-16,94	-	-	-

prodavana za svega 16,17 din/kg (14,70 bez PDV).

Tržište kukuruza je sasvim u drugom planu. Za razliku od pšenice cena kukuruza odoleva i kreće se i

dalje na nivou od oko 20,00 din/kg bez PDV. Kukuruz u SRPS kvalitetu je prodavan po ceni od 22,00 din/kg (20,00 bez PDV), što je za 0,45% veća cena nego prethodne nedelje.

Soja je u blagom porastu. Registrovana cena od 48,62 din/kg (44,20 bez PDV), za 2,05% je veća u odnosu na cenu iz prethodne nedelje.

PRODEX

PRODEX je posle višenedeljnog konstantnog rasta u protekloj nedelji u znatnom padu. Na kraju nedeljnog trgovanja vrednost ovog indeksa je iznosila 215,19

indeksnih poena, što je za 4,36 indeksnih poena manja vrednost u odnosu na visinu ovog indeksa na zatvaranju berze prethodne nedelje.

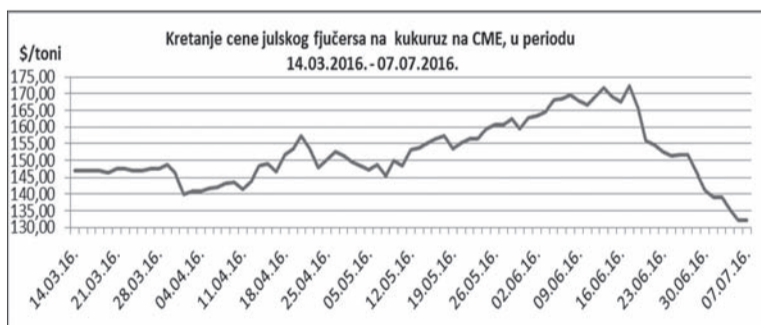
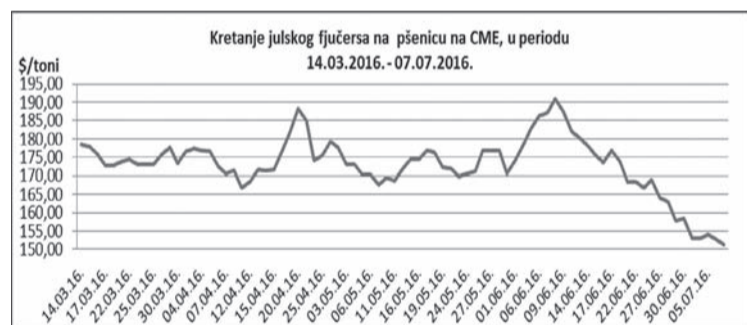

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP, JULSKI FJUČERS 2016.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	152,93 \$/t	152,93 \$/t	154,11 \$/t	152,71 \$/t	151,39 \$/t
Kukuruz	138,97 \$/t	138,97 \$/t	135,43 \$/t	132,12 \$/t	132,04 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
126,76 €/t (fjučers avg 16)	137,85 €/t (fjučers avg 16)

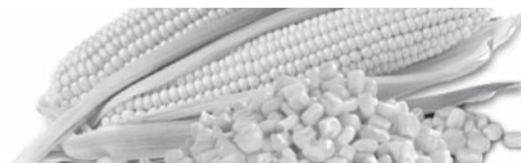
EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
155,75 €/t (fjučers sep 16)	169,50 €/t (fjučers avg 16)

Cenovni pad fjučersa žitarica na čikaškoj berzi je nastavljen i ove nedelje. Pogodni vremenski uslovi u žitonošnim regionima SAD-a su pozitivno uticali na razvoj kukuruza. Navedena činjenica uz obilne

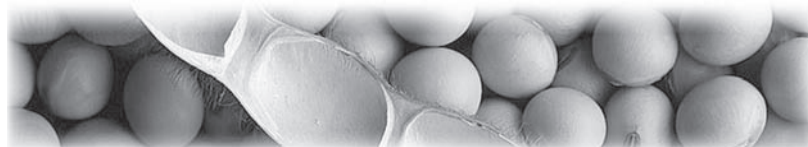
svetske zalihe je navela fondove da zatvaraju svoje duge pozicije čime su se stvorili pritisci na cenu.

Pšenica sa julsom isporukom je pojeftinila za 4,45%, a kukuruz za 6,47%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno, jul 16	429,40 \$/t	429,40 \$/t	410,44 \$/t	406,47 \$/t	387,36 \$/t
Sojina sačma, jul 16	404,80 \$/t	404,80 \$/t	385,40 \$/t	386,00 \$/t	370,00 \$/t

Vremeski uslovi u SAD-u su pogodovali i usevima soje. Fondovi su i na ovom tržištu prodavali duge pozicije, usled čega je fjučers na soju jeftiniji za 10,28%, a na sojinu sačmu za 8,71%.

Pad cena je ove nedelje bio izrazito izražen na berzi u Budimpešti. Pšenica je pojeftinila za 7,92% u odnosu na prethodnu nedelju, a kukuruz za 6,12%. U Parizu je cena pšenice ostala identična, dok je kukuruz pojeftinio za 2,17%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivovodic@limagrain.com
www.limagrain.rs

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

VOĆE 4.7.2016. - 11.7.2016.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Banana (sve sorte)	Uvoz(Ekvador)	kg	125.00	135.00	130.00	bez promene	dobra
2	Borovnica (sve sorte)	Domaće	kg	550.00	650.00	600.00	rast	slaba
3	Breskva (sve sorte)	Domaće	kg	50.00	100.00	60.00	bez promene	dobra
4	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	100.00	110.00	110.00	bez promene	slaba
5	Jabuka (Ajdared)	Uvoz(uvoz)	kg	60.00	65.00	65.00	bez promene	vrlo slaba
6	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz(uvoz)	kg	85.00	85.00	85.00	bez promene	vrlo slaba
7	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz(uvoz)	kg	85.00	85.00	85.00	bez promene	vrlo slaba
8	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	50.00	55.00	55.00	rast	vrlo slaba
9	Kajsija (sve sorte)	Domaće	kg	80.00	110.00	90.00	rast	dobra
10	Kruška (ostale)	Domaće	kg	70.00	90.00	80.00	pad	slaba
11	Kupina (sve sorte)	Domaće	kg	200.00	250.00	250.00	rast	vrlo slaba
12	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	100.00	1100.00	1100.00	bez promene	slaba
13	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	230.00	240.00	230.00	bez promene	dobra
14	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	250.00	260.00	260.00	bez promene	slaba
15	Malina (sve sorte)	Domaće	kg	300.00	350.00	350.00	rast	prosečna
16	Malina (sve sorte)	Domaće	kg	250.00	320.00	280.00	rast	prosečna
17	Nektarina (sve sorte)	Domaće	kg	50.00	70.00	60.00	bez promene	dobra
18	Nektarina (sve sorte)	Domaće	kg	80.00	110.00	80.00	bez promene	dobra
19	Orah (očišćen)	Domaće	kg	650.00	750.00	700.00	bez promene	prosečna
20	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	80.00	90.00	90.00	bez promene	dobra
21	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	110.00	110.00	110.00	bez promene	slaba
22	Smokva (suva)	Uvoz(uvoz)	kg	400.00	450.00	450.00	-	slaba
23	Trešnja (sve sorte)	Domaće	kg	140.00	140.00	140.00	rast	vrlo slaba

POVRĆE 4.7.2016. - 11.7.2016.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	15.00	20.00	17.00	bez promene	slaba
2	Boranija (šarena)	Domaće	kg	80.00	100.00	80.00	rast	vrlo slaba
3	Boranija (žuta)	Domaće	kg	80.00	100.00	80.00	rast	vrlo slaba
4	Brokola (sve sorte)	Domaće	kg	180.00	200.00	200.00	rast	vrlo slaba
5	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	50.00	60.00	60.00	rast	prosečna
6	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	bez promene	dobra
7	Dinja (sve sorte)	Domaće	kg	20.00	30.00	25.00	pad	dobra
8	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	100.00	120.00	100.00	rast	vrlo slaba
9	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	40.00	50.00	40.00	pad	vrlo slaba
10	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	40.00	50.00	45.00	bez promene	dobra
11	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	30.00	35.00	35.00	bez promene	dobra
12	Krompir (beli)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	pad	dobra
13	Krompir (crveni)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	pad	dobra
14	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	12.00	20.00	15.00	pad	dobra
15	Lubenica (sve sorte)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	pad	dobra
16	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	200.00	200.00	200.00	bez promene	prosečna
17	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	20.00	25.00	20.00	bez promene	vrlo slaba
18	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	25.00	30.00	30.00	bez promene	dobra
19	Paprika (Babura)	Domaće	kg	45.00	60.00	50.00	bez promene	dobra
20	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	70.00	100.00	100.00	-	slaba
21	Paprika (ostala)	Domaće	kg	90.00	130.00	120.00	pad	vrlo slaba
22	Paprika (šilja)	Domaće	kg	50.00	65.00	65.00	bez promene	dobra
23	Paradajz (chery)	Uvoz(uvoz)	kg	230.00	250.00	250.00	rast	slaba
24	Paradajz (chery)	Domaće	kg	180.00	200.00	180.00	-	slaba
25	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	70.00	70.00	pad	prosečna
26	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	35.00	55.00	45.00	pad	dobra

13. jul 2016.

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	21.00	24.00	23.00	-	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	21.00	24.00	23.00	bez promene	dobra
2	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	25.00	27.00	26.00	bez promene	slaba
3	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	60.00	75.00	65.00	bez promene	prosečna
4	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	21.00	25.00	23.00	bez promene	dobra
5	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	30.00	45.00	35.00	bez promene	prosečna

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	23.00	26.00	24.00	bez promene	dobra
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	20.00	22.00	21.00	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	22.00	26.00	24.00	bez promene	prosečna
4	Sojino zrno	džak 50kg	Domaće	kg	40.00	60.00	50.00	bez promene	slaba
5	Stočni ječam	džak 50kg	Domaće	kg	22.00	25.00	24.00	bez promene	slaba
6	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	20.00	24.00	22.00	bez promene	prosečna

SILOS Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	18.00	23.00	21.00	bez promene	dobra

CENE ŽIVE STOKE

Mesto prikupljanja cena: Loznica - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	260.00	290.00	280.00	bez promene	16-20
2	Jarad	sve težine	sve rase	210.00	230.00	220.00	bez promene	0-5
3	Koze	sve težine	sve rase	140.00	160.00	150.00	bez promene	0-5
4	Krmače za klanje	>130kg	sve rase	90.00	110.00	100.00	bez promene	0-5
5	Ovca	sve težine	sve rase	130.00	170.00	150.00	bez promene	6-10
6	Prasad	16-25kg	sve rase	150.00	170.00	160.00	bez promene	31-50
7	Prasad	<=15kg	sve rase	160.00	180.00	170.00	bez promene	16-20
8	Tovljenici	80-120kg	sve rase	100.00	120.00	110.00	bez promene	0-5

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Mesto prikupljanja cena: Južno-bački okrug klanica

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Junad	>480kg	sve rase	220.00	230.00	230.00	rast	prosečna
2	Prasad	16-25kg	sve rase	170.00	180.00	170.00	pad	prosečna
3	Tovljenici	80-120kg	sve rase	130.00	140.00	135.00	bez promene	prosečna

17

Kajsijevača – delikatesna rakija

Zbog visokih letnjih temperatura, vrenju treba posvetiti posebnu pažnju. Kljuk odložen u dobro zatvorenim drvenim, ili plastičnim buradima, u prva dva do tri dana, treba češće, a kasnije bar jednom, ili dva puta dnevno dobro promešati i tako potopiti čvrste sastojke kljuka

Plodove kajsija, namenjenih proizvodnji kvalitetne rakije, treba brati u punoj tehnološkoj zrelosti

U našoj zemlji, posebno u njenom severnom delu postoji tradicija prerade kajsije u dobru, visoko cenjenu, delikatesnu rakiju kajsijevaču (baracku). Koriste se lepi, zreli, zdravi i čisti plodovi autohtonih sorti, zatim, čuvene "kečkemetske ruže", "madjarske najbolje", "cegledi bi-bor", "mamuti", a u poslednje vreme i "novosadske rane" kao i druge vrste ovog ukusnog i izuzetno cenjenog voća.

Naši domaćini, zbog važne ekonomičnosti u proizvodnji, često koriste i oštećene plodove, zatim, prezrele pa i natrule, što preti da ugrozi kvalitet ove specijalitetne, veoma tražene rakije. Medjutim, plodove kajsija, namenjenih proizvodnji kvalitetne rakije, treba brati u punoj tehnološkoj zrelosti, kada sadrže najveći procenat šećera (između 12 i 14), arome i kiseline (od jedan do 1,4 %). Poslednji trenutak za branje je kada su plodovi u fazi delimične prezrelosti, žuto-crveni i meki. Ako se koriste i plodovi koji su zbog prezrelosti otpali sa stabla, treba povesti računa da u kljuk ne dospe i zemlja koja može da ugrozi kvalitet rakije i njenu prefinjenu aromu.

Izdvojiti koštice

Meke plodove, u principu, ne treba muljati, ali koštice svakako treba izdvojiti – ručno, ili mašinski. Ukoliko su plodovi čvršći, ili su otpali posle jačeg vetra ostali nešto zeleniji i tvrdji treba ih izmuljati ručno, ili u posebnim, dobro podešenim muljačama, kako se ne bi izlomile koštice. Ipak, najbolji kvalitet rakije postiže se kada se koštice odvoje iz plodova, pre njihovog stavljanja u sudove za vrenje. Jer, već preko jedan odsto izlomljenih koštica daje rakiji gorak ukus, s primesom štetne cijanvodonične kiseline i drugih štetnih sastojaka. Na malom posedu iz manje količine kajsija koštice se va-de ručno, a na većem i u industrijskoj preradi koriste se savremene rotacione mašine.

Previranje kljuka kajsije obavlja se, zavisno od mogućnosti, u drvenim, ili plastičnim sudovima koji se lako daju zatvoriti specijalnim vranjevima za vrenje, poklopcima, ili polietilenskim folijama. Tako se zadržavaju dragocena aroma i alkohol (etanol) i sprečava njegovo pretvaranje u nepoželjnu kiselinu. Kao i kod kljuka od trešanja zbog malog sadržaja kiseline, kljuku od kajsija po mogućnosti, treba dodati sumpornu kiselinu. Tako se podešava

Rakije od kajsije su bezbojne, vrlo prijatne i raskošne arome

Ph vrednost od oko 3 posto i sprečava razmnožavanje štetnih bakterija, koje tokom vrenja stvaraju materije lošeg mirisa.

Sprečiti burno letnje vrenje

Zbog visokih letnjih temperatura, vrenju treba posvetiti posebnu pažnju. Kljuk odložen u dobro zatvorenim drvenim, ili plastičnim buradima, u prva dva do tri dana, treba češće, a kasnije bar jednom, ili dva puta dnevno dobro promešati i tako potopiti čvrste sastojke kljuka. Treba, svakako, obezbediti i druge uslove za mirno, umesto burnog vrenja (temperaturu oko 18 stepeni i drugo). Iz istog razloga sudove treba puniti do 70 odsto njihove zapremine, a vrenje, bez davanja kvasca, po pravilu, započinje već 24 sata posle odlaganja kljuka u sudove. Završava se za sedam do deset dana, ako su temperature više i deset do 14 dana, ako su temperature u prostorijama nešto niže. Prevelost kljuka najbolje je utvrditi uz pomoć širomera.

Preporučuje se da se prevrela komina od kajsija odmah destiliše, ili najkasnije za 24 sata, kako ne bi došlo do njenog kvarenja. Naravno, destilacija se može privremeno odložiti. Vrione sudove do vrha dopunimo kljukom, po površini ga pospemo konzervansom (Na bezolat), hermetički zatvorimo i čuvamo na podrumskoj temperaturi od 16 do 18 stepeni C. To će onemogućiti razmnožavanje štetnih bakterija, koje alkohol prevode u širčetu kiselinu.

Za izvođenje kvalitetne destilacije i proizvodnju rakije visokog kvaliteta,

važno je da se koristi kvalitetan bakarni kazan sa mešalicom, ili bar obaveznom rešetkom. Da bi se sprečilo zagorevanje prevrelom kljuku treba dodati 10 do 20 odsto pitke vode i napuniti oko 70 odsto zapremine kazana. Loženju vatre mora se, takodje, posvetiti posebna pažnja. Kljuk treba zagrevati postepeno, a destilaciju voditi polako i pažljivo. Plamen ne bi trebao da prelazi preko nivoa nasutog kljuka kako ne bi došlo do zagorevanja komine po zidovima kazana (o čemu treba voditi računa još pri kupovini kazana).

Pri prvoj destilaciji ne treba odvajati prvenac, pošto su u njemu, pored ostalih, uglavnom štetnih sastojaka, prisutne i važne mirisne komponente budućeg prepeka. Izuzetno, od ovog pravila treba odustati u slučaju lošeg stanja prevrele komine, ali ni tada količina izdvojenog prvenca ne treba da predje 0,5 procenata.

Srednja frakcija – "srce" destilacije, prihvata se sve dok se prosečna jačina destilata u masi ne snizi na oko 20 % alkohola. Destilacija se, potom, nastavlja do potpunog iscrpljenja alkohola (etanola). Dobijena patoka se kasnije meša sa ostalim patokama, za dobijanje "srca", istina, drugorazrednog kvaliteta.

Nakon detaljnog pranja kazana, kupole - kapka, spojne - parovodne, kao i cevi tabarke dobijena meka rakija se ponovo destiliše. Tada se posebno hvataju prvenac (od 0,5 do 1,5 odsto), potom srednja frakcija "srce" optimalne jačine 65 do 70 %, ili minimalne 55 % alkohola i patoka do potpunog iscrpljenja etanola (alkohola). Patoka se, potom, stavlja u kazan

Porudžbine

Autori knjige „Domaće rakije od voća i grožđa“ su poznati stručnjaci i dobri domaćini. Proverite njihove recepte i sami napravite specijalitate sa kojima ćete se ponositi i u njima uživati. Porudžbine na telefone: 021/459-691 i 063/549-633.

i pretiče, uz obavezno izdavanje 1% prvenca. Redje, ako su količine patoke manje, ona se dodaje prevreloj komini na prepicanje i prečišćavanje.

Starenje u staklenoj ambalaži

Rakiju dobijenu od srednje frakcije – "srca", stavlja se u tamnu staklenu ambalažu na dvogodišnje odležavanje, (a nikako kraćem od tri meseca), ili u hrastovu burad, zapremine od 100 do 300 litara na odležavanje na najmanje pet godina. Kasnije, tokom starenja rakiji postepeno (nikako naglo) dodajemo destilovanu vodu kako bismo njenu jačinu sveli na 42 do 43 % alkohola. Tako do punog izražaja dolaze karakteristične i cenjene aromatične materije koje se, inače, gube pri većoj koncentraciji alkohola (etanola).

Starenjem rakija dobija na kvalitetu, jer joj se razvija odgovarajući miris i harmoničan ukus karakterističan za voćnu vrstu u ovom slučaju kajsiju. Destilacijom 100 kg prevrelog kljuka od kajsije može se dobiti od osam do deset litara rakije jačine 50 %. Gotove rakije od kajsije, po pravilu su, bezbojne, vrlo prijatne i raskošne arome koja do punog izražaja dolazi ako se rakija, pre konzumiranja, kraće vreme ohladi u frižideru. S. P.

Važno je da se koristi kvalitetan bakarni kazan

Koštice izdvojiti ručno ili mašinski

